

با سلام

سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان

کزارش موضوع بخش ۵ از مرحله دوم شرح خدمات مشاوران

سند سگنهای توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در استان برای دوران برنامه هجتم توسعه (۱۳۹۰ - ۱۳۹۴)

(اداره امور اقتصادی استان زنجان)

ویرایش سوم

محرر: جهاد انقلابی واحد استان زنجان

میراجرالی: مهدی عباسی

میرعلی: علی نصیری اقدم

هیکلران: زینب مرتضوی فرمجتبی شاikhان ویترا غنیمی

فهرست مطالب

صفحه	موضوع
	فهرست مطالب .....
	فهرست جداول .....
	فهرست نمودارها .....
۱	پیشگفتار.....
۳	۱- نقش قانونی (مأموریت‌ها و وظایف) دستگاه در توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف اقتصاد .....
۵	۲- مستندات تنظیم برنامه توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری دستگاه (اسناد بالا دست).....
۵	۳- ۱- چشم‌انداز بیست ساله.....
۵	۴- استراتژی مدون دستگاه در افق چشم‌انداز.....
۵	۵- برنامه چهارم توسعه .....
۷	۶- سیاست‌های اجرایی ابلاغی مقام رهبری .....
۸	۷- قانون برنامه پنجم توسعه .....
۹	۸- سند ملی توسعه استان .....
۹	۹- ارزیابی تحول رشد اقتصادی، بهره‌وری نیروی کار، اشتغال و سرمایه‌گذاری در برنامه‌های سوم و چهارم توسعه ..
۹	۱۰- ۱- رشد ارزش تولید ناخالص داخلی استان و مقایسه آن با سطح ملی در دوره ۱۳۷۹-۱۳۸۶ .....
۱۲	۱۱- ۲- مقایسه رشد ارزش افروده استان با سطح ملی .....
۱۲	۱۲- ۱- مقایسه رشد کل ارزش افزوده اقتصاد استان و کشور .....
۱۴	۱۳- ۳- عملکرد شبکه بانکی استان زنجان .....
۱۴	۱۴- ۱-۳- ۳- مانده سپرده‌ها .....
۱۵	۱۵- ۲-۳- ۳- مانده تسهیلات .....
۱۵	۱۶- ۳- ۳- ۳- شاخص‌های کارایی بانک‌ها .....
۱۸	۱۷- ۴- ۳- عملکرد شرکت‌های بیمه استان زنجان .....
۱۸	۱۸- ۱-۴- ۳- تعداد بیمه‌نامه صادره .....
۱۸	۱۹- ۲-۴- ۳- حق بیمه دریافتی .....
۱۹	۲۰- ۳-۴- ۳- تعداد خسارت پرداختی .....
۱۹	۲۱- ۴-۴- ۳- گزینه شاخص‌های بیمه .....
۲۱	۲۲- ۵- ۳- عملکرد گمرک استان زنجان .....
۲۱	۲۳- ۱-۵- ۳- صادرات .....
۲۲	۲۴- ۲-۵- ۳- واردات .....
۲۴	۲۵- ۶- ۳- عملکرد بورس منطقه‌ای استان زنجان .....
۲۶	۲۶- ۱-۶- ۳- خدمات ارائه شده در بورس منطقه‌ای زنجان .....

۷-۳- عملکرد مالیاتی استان زنجان ۲۷
۸-۳- وضعیت اشتغال در سازمان‌های وابسته به سازمان امور اقتصادی و دارایی استان زنجان ۲۹
۴- ارزیابی سیاست‌ها و اقدامات اجرایی سازمان امور اقتصادی و دارایی استان برای توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در برنامه‌های سوم و چهارم توسعه ۳۱
۱-۴- در فعالیت‌های تحت تصدی سازمان امور اقتصادی و دارایی استان زنجان ۳۱
۲-۴- در فعالیت‌های بخش‌های خصوصی و تعاونی تحت نظارت سازمان امور اقتصادی و دارایی استان زنجان ۳۳
۵- تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای اشتغال در بخش‌های تحت تصدی و نظارت دستگاه به منظور تعیین مزیت‌های نسبی و رقابتی بخش‌های تولیدکننده کالاها و خدمات قابل مبادله در بازار ۳۵
۱-۵- نقاط قوت ۳۵
۲-۵- نقاط ضعف ۳۶
۳-۵- فرصت‌ها ۳۸
۴-۵- تهدیدهای ۳۹
۶- تعیین اهداف کمی سازمان امور اقتصادی در دوران برنامه پنجم ۴۰
۷- راهبردهای اساسی اشتغال دستگاه در دوران برنامه پنجم ۴۱
۸- سیاست‌ها و اقدامات اجرایی و تعیین اهداف کمی سازمان امور اقتصادی و دارایی استان برای پیشبرد اهداف توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم ۴۱
۹- برنامه دستگاه برای سازماندهی و اجرای طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش عمومی، خصوصی و تعاونی ۴۴
۱۰- برآورد سرمایه‌گذاری مورد نیاز برای تحقق اهداف کمی دستگاه به تفکیک بخش‌های عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم برای فعالیت‌های تحت پوشش دستگاه ۴۶
۱۱- سهم سرمایه‌گذاری بخش تعاون، عمومی و خصوصی ۴۸
۱۰-۳- سرمایه‌گذاری مورد نیاز در برنامه پنجم استان به تفکیک گروه‌های عمدۀ فعالیت و بخش مجری ... ۴۹
۱۱- تأمین منابع مالی برای سرمایه‌گذاری‌های بخش عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم ۵۰
۱۱-۱- پیش‌بینی نحوه تأمین مالی سرمایه‌گذاری‌ها در دوره برنامه پنجم به تفکیک بخش‌های عمومی، خصوصی و تعاونی ۵۲
۱۲- تعهدات دستگاه برای تسهیل ایجاد اشتغال و توسعه سرمایه‌گذاری در بخش‌های خصوصی و تعاونی (با توجه به وظیفه هر دستگاه) ۵۲

فهرست جداول

صفحه	موضوع
	جدول ۱. جایگاه وزارت امور اقتصادی و دارایی در برنامه چهارم توسعه ۶
	جدول ۲. جایگاه وزارت امور اقتصادی و دارایی در برنامه پنجم توسعه ۸
	جدول ۳. تولید ناخالص داخلی استان زنجان و کشور به قیمت ثابت سال ۱۳۸۶ ..... ۱۰
	جدول ۴. سهم استان از تولید ناخالص داخلی کشور ۱۲
	جدول ۵. مقایسه ارزش افزوده استان زنجان با کشور در دوره ۱۳۷۹-۱۳۸۶ به قیمت ثابت سال ۱۳۸۶ ..... ۱۳
	جدول ۶. گزینه شاخص‌های نظام بانکی استان ۱۶
	جدول ۷. تعداد کارکنان، شعب و دستگاه‌های خودپرداز بانک‌های دولتی استان ۱۷
	جدول ۸. شاخص‌های کارایی بانک‌های دولتی به تفکیک بانک در سال ۱۳۸۸ ..... ۱۷
	جدول ۹. مانده سپرده‌ها نزد بانک‌های دولتی بر حسب نوع سپرده ۱۷
	جدول ۱۰. تعداد بیمه‌نامه صادره، حق بیمه دریافتی، تعداد و میزان خسارت پرداختی بیمه ۱۹
	جدول ۱۱. گزینه شاخص‌های بیمه ۲۰
	جدول ۱۲. تعداد شعب، کارکنان و نمایندگی شرکت‌های بیمه در سال ۱۳۸۸ ..... ۲۰
	جدول ۱۳. شاخص‌های کارایی شرکت‌های بیمه به تفکیک شرکت در سال ۱۳۸۸ ..... ۲۱
	جدول ۱۴. مقدار و ارزش صادرات و واردات گمرک ۲۳
	جدول ۱۵. عملکرد بورس منطقه‌ای استان زنجان ۲۵
	جدول ۱۶. وضعیت شرکت‌های کارگزاری مستقر در تالار بورس زنجان ۲۶
	جدول ۱۷. درآمدهای استان زنجان به تفکیک نوع درآمد ۲۸
	جدول ۱۸. وضعیت استخدامی کارکنان وابسته به سازمان امور اقتصادی و دارایی استان زنجان ۲۹
	جدول ۱۹. وضعیت کارکنان وابسته به سازمان امور اقتصادی و دارایی استان زنجان از منظر مدرک تحصیلی ۳۰
	جدول ۲۰. میزان اعتبار ابلاغی به استان زنجان در راستای حمایت از می‌گیرید کوچک و متوسط ۳۴
	جدول ۲۱. اهداف کمی سازمان امور اقتصادی در دوران برنامه پنجم ۴۰
	جدول ۲۲. فهرست پروژه‌های مربوط به اداره کل امور مالیاتی استان زنجان در سال ۱۳۹۰ ..... ۴۵
	جدول ۲۳. پیش‌بینی سرمایه‌گذاری بر حسب فعالیت‌های عمده اقتصادی در دوران برنامه پنجم توسعه به قیمت ثابت سال ۱۳۸۶ ..... ۴۷
	جدول ۲۴. سهم سرمایه‌گذاری بخش تعاقون، عمومی و خصوصی ۴۸
	جدول ۲۵. سرمایه‌گذاری مورد نیاز در برنامه پنجم استان به تفکیک گروه‌های عمده فعالیت و بخش مجری به قیمت ثابت سال ۱۳۸۶ ..... ۴۹
	جدول ۲۶. نحوه تأمین مالی سرمایه‌گذاری‌ها در دوران برنامه پنجم توسعه ۵۲

فهرست نمودارها

صفحه	موضوع
۱۱	نمودار ۱. مقایسه رشد تولید ناخالص داخلی استان زنجان با کل کشور
۱۴	نمودار ۲. مقایسه رشد ارزش افزوده استان زنجان با کل کشور
۲۳	نمودار ۳. مقدار صادرات و واردات گمرک استان زنجان
۲۳	نمودار ۴. ارزش صادرات و واردات گمرک استان زنجان
۲۵	نمودار ۵. سهام خریداری و فروخته شده در بورس منطقه‌ای زنجان
۳۰	نمودار ۶. کارکنان سازمان‌های وابسته به سازمان امور اقتصادی و دارایی استان زنجان
۴۷	نمودار ۷. پیش‌بینی سرمایه‌گذاری در مجموع بخش‌های اقتصادی طی سال‌های ۹۴-۱۳۹۰ / میلیون ریال

پیشگفتار^۱

لازمه یک زندگی سالم، دسترسی به فرصت‌های شغلی مناسب و امرار معاش از محل درآمدهای آن است و لازمه در دسترس بودن فرصت‌های شغلی مناسب سرمایه‌گذاری است. لذا هر جامعه‌ای برای دستیابی به رشد و توسعه پایدار و رقم زدن حداقلی از رفاه برای شهروندان خود باید به الزامات و پیش زمینه‌های سرمایه‌گذاری و اشتغال‌زاوی امعان نظر داشته باشد و مقدمات آن را مهیا نماید.

سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان با هدف ایجاد فضای مساعد سرمایه‌گذاری و رفع موانع کسب و کار و در نتیجه ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار تهیه شده است. در این سند ضمن پرداختن به عملکرد گذشته استان در بازار کار و شناسایی مزیت‌های نسبی استان، نقاط قوت و ضعف و فرصت‌ها و تهدیدهای سرمایه‌گذاری در استان شناسایی شده و بر مبنای آن برنامه‌های توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان تدوین شده است.

در بخشی از این سند عملیاتی به نقش و جایگاه دستگاه‌ها و سازمان‌های دولتی در توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری پرداخته شده و در راستای ترسیم آن نقش و جایگاه تهیه استناد توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری دستگاهی تهیه شده است.

این نکته به غایت درست است که وظیفه دستگاه‌های دولتی خلق فرصت‌های شغلی مستقیم نیست و نمی‌توان انتظار داشت که این دستگاه‌ها از طریق سرمایه‌گذاری و بر عهده گرفتن تصدی‌های جدید برای افراد بیکار استان شغل ایجاد کنند. لکن تهیه و تنظیم استناد توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری دستگاهی از این حیث حائز اهمیت است که هر دستگاه در ارتباط با وظایف قانونی و فعالیت‌های تحت ناظارت و تصدی خود محورهایی را شناسایی می‌کند که بر هزینه سرمایه‌گذاری اثرگذار است و دستگاه می‌تواند با برنامه‌ریزی از دامنه آن هزینه‌ها بکاهد و بر رقابت‌پذیری فعالیت‌های اقتصادی بیفزاید.

در همین راستا «سازمان امور اقتصادی و دارایی استان زنجان» وظایف متعددی در حیطه‌های گوناگون بر عهده دارد که مهمترین سرفصل‌های آنها عبارتست از؛

- ایجاد هماهنگی در تنظیم سیاست‌های اقتصادی و مالی کشور در سطح استان و کمک به عملیاتی

شدن برنامه همکاری‌های اقتصادی و سرمایه‌گذاری‌های مشترک ملی در چارچوب مرزهای

جغرافیایی استان

- جمع‌بندی، تجزیه و تحلیل وضعیت و ارائه گزارش‌ها به مقامات وزارت و نیز مقامات استانی

^۱ در این سند به دلیل فقدان آمار و اطلاعات مورد نیاز و یا عدم موضوعیت تعدادی از بندهای شرح خدمات با ساختار سازمان امور اقتصادی و دارایی استان زنجان، بررسی برخی زیربخش‌های شرح خدمات از دستور کار خارج شده است.

- پیگیری سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی در سطح استان و تعامل با سایر دستگاه‌ها در جهت وصول درآمدهای استانی و پیگیری رفع موانع مشکلات واحدهای تابعه
  - بررسی و تجزیه و تحلیل شاخص‌های رشد و توسعه اقتصادی استان و ارائه راهکارهای مناسب جهت ارتقاء شاخص‌های فوق به سطح استاندارد
  - انجام بررسی‌های اقتصادی همه جانبه در زمینه امکانات سرمایه‌گذاری در رشته‌های مختلف در سطح استان و گزارش به مقامات مسئول در مرکز
  - بررسی و مطالعه اوضاع و ویژگی‌های اقتصادی و فعالیت‌های تولیدی بخش‌های مختلف اقتصادی اعم از بخش دولتی و خصوصی
  - ...
- به منظور انجام وظایف برشمرده، این سازمان برخی برنامه‌ها و اقدامات اجرایی در پیش رو قرار داده است که می‌تواند نقش مهمی در بهبود محیط کسب و کار، کاهش هزینه‌های سرمایه‌گذاری و توسعه فرصت‌های شغلی ایفا نماید. با این رویکرد، سند حاضر در ۱۲ بند به شرح زیر تنظیم شده است:
- ✓ بند نخست، بررسی نقش قانونی دستگاه در توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف اقتصاد
  - ✓ بند دوم، مطالعه مستندات تنظیم برنامه توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری دستگاه (اسناد بالا دست)
  - ✓ بند سوم، ارزیابی تحول رشد اقتصادی، بهره‌وری نیروی کار، اشتغال و سرمایه‌گذاری در برنامه‌های سوم و چهارم
  - ✓ بند چهارم، ارزیابی سیاست‌ها و اقدامات اجرایی دستگاه برای توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در طی برنامه‌های سوم و چهارم
  - ✓ بند پنجم، تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای اشتغال در بخش‌های تحت تصدی و نظارت دستگاه به منظور تعیین مزیت‌های نسبی و رقابتی بخش‌های تولیدکننده کالاها و خدمات قابل مبادله در بازار
  - ✓ بند ششم، تعیین اهداف کمی دستگاه در دوران برنامه پنجم توسعه
  - ✓ بند هفتم، راهبردهای اساسی اشتغال دستگاه در دوران برنامه پنجم
  - ✓ بند هشتم، سیاست‌ها و اقدامات اجرایی دستگاه برای پیشبرد اهداف توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم توسعه

- ✓ بند نهم، برنامه دستگاه برای سازماندهی و اجرای طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش عمومی، خصوصی و تعاونی
- ✓ بند دهم، برآورد سرمایه‌گذاری مورد نیاز برای تحقق اهداف کمی دستگاه به تفکیک بخش‌های عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم توسعه
- ✓ بند یازدهم، تأمین مالی برای سرمایه‌گذاری‌های بخش عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم توسعه
- ✓ و در نهایت بند دوازدهم، ارایه تعهدات دستگاه برای تسهیل ایجاد اشتغال و توسعه سرمایه‌گذاری در بخش‌های خصوصی و تعاونی

۱- نقش قانونی (مأموریت‌ها و وظایف) دستگاه در توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف اقتصاد

ستادی بودن فعالیت‌های وزارت امور اقتصادی و دارایی موجب شده است تا بسیاری از امورات سیاستی و نظارتی که در سطح ملی به وزارت اقتصاد محول شده است به سازمان‌ها و واحدهای تابعه در سطح استان‌ها تفویض شوند. بر این اساس عمدۀ مأموریت‌های ادرات اقتصادی و دارایی استان‌ها از جمله استان زنجان که در چارچوب اشتغال و سرمایه‌گذاری قرار می‌گیرند به شرح زیر است:

- ایجاد هماهنگی در تنظیم سیاست‌های اقتصادی و مالی کشور در سطح استان و کمک به عملیاتی شدن برنامه همکاری‌های اقتصادی و سرمایه‌گذاری‌های مشترک ملی در چارچوب مرزهای جغرافیایی استان
- جمع‌بندی، تجزیه و تحلیل وضعیت و ارائه گزارش‌ها به مقامات وزارت و نیز مقامات استانی
- پیگیری سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی در سطح استان و تعامل با سایر دستگاه‌ها در جهت وصول درآمدهای استانی و پیگیری رفع موانع مشکلات واحدهای تابعه
- بررسی و تجزیه و تحلیل شاخص‌های رشد و توسعه اقتصادی استان و ارائه راهکارهای مناسب جهت ارتقاء شاخص‌های فوق به سطح استاندارد
- انجام بررسی‌های اقتصادی همه جانبه در زمینه امکانات سرمایه‌گذاری در رشته‌های مختلف در سطح استان و گزارش به مقامات مسئول در مرکز
- بررسی و مطالعه اوضاع و ویژگی‌های اقتصادی و فعالیت‌های تولیدی بخش‌های مختلف اقتصادی اعم از بخش دولتی و خصوصی

- تأمین اعتبار و اعمال مدیریت و نظارت مالی قبل و حین خرج دستگاه‌های اجرائی و سایر اقدامات مرتبط
- انجام فعالیت‌های تحقیقی و پژوهشی در ارتباط با آثار سیاست‌های اجرایی بر وضعیت اقتصادی استان وغیره
- بر این اساس با در نظر گرفتن ارشدیت مالی و اقتصادی در سطح استان و نیز نقش برجسته‌ای که در زمینه هماهنگی بین بخشی در راستای پیشبرد اهداف اقتصادی وزارت امور اقتصادی و دارایی در زمینه‌های اقتصادی و مالی دارد می‌تواند خدمات شایان توجهی را در بسیاری از زمینه‌ها از جمله در زمینه توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان به انجام رساند که در ذیل به آنها پرداخته می‌شود.
به طور کلی هدف سازمان امور اقتصادی و دارایی استان زنجان کوشش در پیشبرد هدف‌های کمی وزارت امور اقتصادی و دارایی در زمینه‌های اقتصادی و مالی است، برای دستیابی به این هدف مجموعه وظایف ذیل بر عهده این سازمان قرار دارد:
- هماهنگی و نظارت بر عملکرد واحدهای تابعه در راستای اهداف و سیاست‌های وزارت متبع و سازمان امور مالیاتی کشور در سطح استان
- پاسخگویی در زمینه طرح‌ها، برنامه‌ها و وظایف ملی و تحقق سیاست‌ها و برنامه‌های وزارت‌تخانه و سازمان امور مالیاتی کشور در سطح استان به مقامات ذیصلاح وزارت متبع
- پیگیری انجام تصمیمات شوراهای و کمیته‌های استانی در ارتباط با وظایف واحدهای تابعه وزارت تا حصول نتیجه نهایی
- مسئولیت تشکیل جلسات هماهنگی واحدهای تابعه وزارت‌تخانه در سطح استان
- همکاری در جهت وصول درآمدهای استانی و پیگیری سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی در سطح استان
- پیگیری مسائل و مشکلات واحدهای تابعه در استان از طریق مراجع ذیصلاح
- اخذ گزارش‌های عملیاتی از فعالیت واحدهای تابعه وزارت متبع در سطح استان با وظایف:
  - اخذ گزارش‌های عملیاتی واحدهای تابعه وزارت‌تخانه در استان در دوره‌های زمانی مشخص
  - جمع‌بندی، تجزیه و تحلیل وضعیت و ارائه گزارش‌ها به مقامات وزارت و نیز مقامات استانی

۲- مستندات تنظیم برنامه توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری دستگاه (اسناد بالا دست)

۱- چشم‌انداز بیست ساله

در سند چشم‌انداز بیست ساله، ایران کشوری توسعه یافته با جایگاه نخست اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه، با هویت اسلامی و انقلابی، الهام‌بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و مؤثر در روابط بین‌الملل ترسیم شده است. مطابق با این رویکرد جامعه ایرانی در افق چشم‌انداز؛

- برخوردار از دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فناوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی در تولید ملی

و

- دست یافته به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه) با تأکید بر جنبش نرم‌افزاری و تولید علم، رشد پرستاب و مستمر اقتصادی، ارتقای نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل خواهد بود.

۲-۲- استراتژی مدون دستگاه در افق چشم‌انداز

در برنامه راهبردی توسعه استان زنجان، چشم‌انداز توسعه بخش کلان استان بدین شرح تعیین شده است که در راستای تحقق چشم‌انداز بیست ساله کشور، استان زنجان در افق سال ۱۳۹۴ به استانی پیشرو و الگویی مناسب برای توسعه سایر استان‌ها تبدیل خواهد شد و به گواه شاخص‌های کلیدی توسعه، گویی سبقت را از بسیاری از استان‌های دیگر خواهد ریخت. با اتکا بر ارزش‌های اصیل اسلامی و فرهنگی و تدبیر مسئولان استان، کسب جایگاه دهم کشوری در شاخص توسعه انسانی، دورنمای مورد انتظار توسعه استان در پایان برنامه پنجم خواهد بود.

۳-۳- برنامه چهارم توسعه

آن دسته از مواد قانونی برنامه چهارم توسعه که وزارت امور اقتصادی و دارایی وظایفی در آن بر عهده دارد به شرح جدول ذیل قابل بررسی است:

جدول ۱. جایگاه وزارت امور اقتصادی و دارایی در برنامه چهارم توسعه

ماده	هدف	شرح وظیفه
۱ ماده ۵	ایجاد بیانات در میزان استفاده از عواید ارزی حاصل از نفت در برنامه چهارم و تبدیل دارایی‌های حاصل از فروش نفت به دیگر انواع ذخایر و سرمایه‌گذاری و فراهم آوردن امکان تحقق فعالیت‌های پیش‌بینی شده در برنامه	دولت مکلف است به: ایجاد حساب ذخیره ارزی حاصل از عواید نفت تهییه آییننامه اجرایی این ماده به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و وزارت امور اقتصادی انجام می‌گیرد
۷ ماده	شناسایی و منحل اعلام کردن شرکت‌های دولتی راکد و خارج از کشور	تبصره ۵- شرکت‌های دولتی که تا ابتدای سال ۱۳۸۳ بنا به تشخیص سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی راکد و غیرفعال بوده‌اند، اجازه شروع فعالیت ندارند و منحل اعلام می‌شود. (ز) حق مالکیت دولت در شرکت‌های مادر تخصصی (به استثناء شرکت‌هایی که ریاست مجمع آنها با رئیسجمهور است) از طبق وزارت امور اقتصادی و دارایی یا سازمان مالکیت شرکت‌های دولتی که به استناد این قانون زیر نظر رئیسجمهور تشکیل خواهد شد (به تشخیص دولت) اعمال شود، دولت مکلف است نسبت به اصلاح اساسنامه این گروه شرکت‌ها به نحو مقتضی اقام اقام قانونی نماید. باز مالی اختتمی تشکیل سازمان مذکور از ردیفهای تمرکز در اختیار رئیسجمهور تأمین می‌گردد.
۱۰ ماده بند چ	تأمین رشد اقتصادی و کنترل تورم و بهبود بهره‌وری منابع مالی سیستم بانکی	دولت مکلف است به: کاهش دادن بدھی خود به بانک مرکزی و بانک‌ها طی سال‌های برنامه چهارم با منظور کردن مبالغ بازپرداخت در بودجه‌های سنواتی چگونگی بازپرداخت بدھی‌های مزبور بر اساس آییننامه‌ای خواهد بود که با پیشنهاد مشترک وزارت امور اقتصادی و دارایی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.
۱۰ ماده بند ۵	ایجاد فضای رقابتی سالم و به دور از انحصار در سیستم بانکی کشور و به منظور اقتصادی نمودن فعالیت می‌گیرد	تبصره ۱- انتخاب بانک عامل توسط ارگان‌های موضوع این بند، در مورد آن بخش از وجوهات آنها که از محل بودجه عمومی دولتی تأمین می‌گردد، منوط به کسب موافقت وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و بر حسب مورخ خواهد بود.
۱۰ ماده بند ۴	ترکیب مجمع عمومی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران عبارت است از:	ترکیب اعضا شورای پول و اعتبار به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:
۱۰ ماده بند ۹	حفظ اعتماد عمومی به نظام بانکی	وزارت امور اقتصادی و دارایی تا پایان سال اول برنامه چهارم مکلف است به: انجام اقدامات قانونی لازم برای ایجاد نظام بیمه سپرده‌ها
۱۳ ماده بند ۵	تمامی معاملات و قراردادهای خارجی بیش از یک میلیون دلار تنها از طریق مناقصه محدود و یا بین‌المللی انجام و منعقد شوند.	تمامی معاملات و قراردادهای خارجی بیش از یک میلیون دلار تنها از طریق مناقصه محدود و یا بین‌المللی انجام و منعقد شوند.
۱۵ ماده	(الف) شورای بورس مکلف است به انجام اقدامات زیر در طول سال‌های برنامه چهارم:	موارد استثناء به تأیید کمیته سه نفره مشتشکل از وزیر امور اقتصادی و دارایی، رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزیر وزارت‌خانه مربوطه خواهد رسید.
	گسترش جغرافیایی بورس از طریق راه کارهای مناسب از جمله راهاندازی تالارهای منطقه‌ای، استانی ایجاد شبکه کارگزاری و پذیرش کارگزاران محلی ایجاد و گسترش بازارهای تخصصی (بورس کالا)	ا) شورای بورس موظف است نسبت به: ایجاد بازارهای اوراق بهادار خارج از بورس برقراری ارتباط با بورس‌های منطقه‌ای و جهانی به منظور مبادله اطلاعات و پذیرش متقابل اوراق بهادار
		ب) شورای بورس موظف است نسبت به: اقدام به طراحی و راهاندازی شبکه ملی داد و ستد الکترونیک اوراق بهادار در چارچوب نظام جامع پرداخت تدوین چارچوب تنظیمی و نظارتی و ساز و کار اجرایی آن
		ج) بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و وزارت امور اقتصادی و دارایی موظفند به:

فراهم کردن امکان سرمایه‌گذاری خارجی در بازار سرمایه کشور و بین‌المللی کردن بورس اوراق بهادار تهران با طراحی و تدوین چارچوب تنظیمی و نظارتی و سازوکار اجرائی لازم		
وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است به: گسترش نظام بیمه ساختمان و اینبه در مقابل زلزله و سایر حوادث مشخص کردن راهکارهای همگانی شدن بیمه حوادث فراهم آوردن مقدمات قانونی اجرای آن با استفاده از تجرب سایر کشورها	استحکام‌بخشی ساخت و سازها	۳۰ ماده
به دولت اجازه داده می‌شود نسبت به: تاسیس «صدقه ملی محیط زیست» وابسته به سازمان حفاظت محیط زیست، برای تقلیل آلاینده‌های وارد به محیط زیست و تخریب آن اساسنامه صندوق ملی محیط زیست مشترکاً توسع سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهیه و به توصیه هیأت وزیران خواهد رسید.	تقلیل آلاینده‌های وارد به محیط زیست	۶۸ ماده بند ب
سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی موظفند نسبت به: تهیه لواح لازم برای اصلاح قوانین و مقررات مالی، اداری و استخدامی و بودجه‌ریزی کشور به نحوی که نظام موجود تبدیل به نظام کنترل نتیجه و محصول گردد.		ماده ۱۳۸ تبصره ۲

مأخذ: برنامه چهارم توسعه

۴-۲- سیاست‌های اجرایی ابلاغی مقام رهبری

گرچه سیاست‌ها و بیانات مقام رهبری در زمینه سرمایه‌گذاری و اشتغال عمدهاً به صورت فرامنطقه‌ای و فراملی بوده است اما به هر روی مجموعه نظرات و دیدگاه‌های رهبری، پیرامون مقوله سرمایه‌گذاری و اشتغال را می‌توان از خلال نشست‌ها و مصاحبه‌های گوناگون استخراج کرد که عمده محورهای آن عبارتست از؛

- بالا بردن آگاهی افکار عمومی از فرصت‌های امیدآفرین اقتصادی در کشور
- آماده ساختن بخش خصوصی برای پذیرش مسئولیت‌های بزرگ و ساماندهی حضور بیشتر هر چه این بخش در اقتصاد
- معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری و فعالیت‌های اقتصادی به همه فعالان اقتصادی با تأکید بر اجرای

صحیح سیاست اصل ۴۴

- ضرورت توجه مسئولین به فرآیند خصوصی‌سازی
- ضرورت توجه به رفع مشکلات بخش خصوصی
- تلاش در جهت تحقق رشد اقتصادی ۸ درصدی
- توجه مسئولان به امر اشتغالزایی
- توسعه سرمایه‌گذاری بخش تعاونی و بخش خصوصی
- صرفه‌جویی در استفاده از منابع
- افزایش مشارکت مردم در اقتصاد
- ایجاد روحیه جهادی در عرصه اقتصاد کشور

- پیگیری مجدانه طرح هدفمندی یارانه‌ها

- اعمال مدیریت مصرف

- افزایش صادرات غیرنفتی

- توسعه تعاونی‌ها

- ... و

۲-۵- قانون برنامه پنجم توسعه

جدول ۲ ارائه‌دهنده آن موادی از قانون برنامه پنجم توسعه است که به نوعی مربوط به وزارت امور اقتصادی و دارایی است.

جدول ۲. جایگاه وزارت امور اقتصادی و دارایی در برنامه پنجم توسعه

ماده	هدف	شرح وظیفه
۷۵ ماده	تبادل نظر دولت و بخش‌های خصوصی و تعاملی و تسهیل فعالیت‌های اقتصادی این بخش‌ها، بررسی و رفع موانع کسب و کار	تشکیل شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی با ترکیب اعضای وزیر امور اقتصادی و دارایی (رئیس شورا)، رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور، وزیر صنایع و معادن، وزیر تعاون، وزیر بازرگانی، وزیر جهاد کشاورزی، وزیر کار و امور اجتماعی، وزیر نفت، وزیر نیرو، دو نفر از معاونان قوه قضائیه به انتخاب رئیس قوه، رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی، رئیس کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی، رئیس کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی، رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس شورای اسلامی، رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران، دبیرکل اتاق تعاون جمهوری اسلامی ایران، شهردار تهران و هشت نفر از مدیران اعمال شرکت‌های برتر خصوصی و تعاونی از بخش‌ها و رشته‌های مختلف
۸۳ ماده بند ب	نظرارت بر منابع ارزی طرح‌های سرمایه‌گذاری برای شرکت‌های دولتی و شهیداری‌ها	به شرکت‌های دولتی و شهیداری‌ها اجازه داده می‌شود در راستای تأمین منابع ارزی طرح‌های سرمایه‌گذاری خود، پس از تأیید وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی، اقدام به انتشار اوراق مشارکت و انواع صکوک اسلامی نمایند.
۸۴ ماده	تشکیل صندوق توسعه ملی و عضویت وزارت امور اقتصادی و دارایی در هیات امنی این صندوق	تشکیل صندوق توسعه ملی و عضویت وزارت امور اقتصادی و دارایی در ترکیب مجلس شورای اسلامی ایران
۸۸ ماده	عضویت وزیر امور اقتصادی و دارایی در ترکیب شورای پول و اعتبار	عضویت وزیر امور اقتصادی و دارایی در ترکیب شورای پول و اعتبار
۸۹ ماده	دولت موظف است به انجام اقدامات ذیل:	دولت موظف است به انجام اقدامات ذیل: الف- جایگزینی سیاست اعتبار مالیاتی با نرخ صفر به جای معافیت‌های قانونی مالیاتی ب- ثبت معافیت‌های مالیاتی مذکور به صورت جمعی- خرجی در قوانین بودجه سالانه تبصره-۱ به اشخاص حقیقی و حقوقی مشمول معافیت‌های قانونی مذکور، مالیات تعلق نمی‌گیرد. تبصره-۲ تسلیم اظهارنامه مالیاتی در موعود مقرر شرط برخورداری از هرگونه معافیت مالیاتی است.
۱۱۹ ماده	شفاف‌سازی حمایت‌های مالی و هدفمندسازی معافیت‌های مالیاتی	سازمان امور مالیاتی مکلف است به: ب- پایان رساندن پایگاه اطلاعات مؤدیان مالیاتی شامل اطلاعات درآمدی و هزینه‌ای اشخاص حقیقی تا پایان برنامه و اشخاص حقوقی حداقل تا پایان سال دوم برنامه
۱۲۰ ماده	تسهیل در دریافت اظهارنامه‌های مالیاتی و سایر اوراقی که مؤدیان مالیاتی مکلف به تسلیم آن می‌باشند و نیز ابلاغ اوراق مالیاتی برای تمام یا برخی از مؤدیان مذکور	تسهیل در دریافت اظهارنامه‌های مالیاتی و سایر اوراقی که مؤدیان مالیاتی مکلف به تسلیم آن می‌باشند و نیز ابلاغ اوراق مالیاتی برای تمام یا برخی از مؤدیان مذکور
۱۲۰ ماده تبصره ۱	تسهیل در دریافت اظهارنامه‌های مالیاتی و سایر اوراقی که مؤدیان مالیاتی مکلف به تسلیم آن می‌باشند و نیز ابلاغ اوراق مالیاتی برای تمام یا برخی از مؤدیان مذکور	سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است به: استفاده از فناوری‌های نوین نظیر خدمات پست الکترونیکی، امضا الکترونیکی یا سایر روش‌ها از سال دوم اجرای برنامه
۱۲۰ ماده تبصره ۲	تسهیل در دریافت اظهارنامه‌های مالیاتی و سایر اوراقی که مؤدیان مالیاتی مکلف به تسلیم آن می‌باشند و نیز ابلاغ اوراق مالیاتی برای تمام یا برخی از مؤدیان مذکور	سازمان امور مالیاتی موظف است به: به راهاندازی مرکز صدور گواهی الکترونیکی میانی با همکاری مرکز دولتی صدور گواهی الکترونیکی ریشه و براساس ضوابط آن مرکز حداقل تا پایان سال دوم برنامه
۱۲۱ ماده	به منظور شفافیت در مبادلات اقتصادی و تشخیص درآمدهای مؤدیان مالیاتی و مالیات بر ارزش افزوده	سازمان امور مالیاتی موظف است به: تعیین آن دسته از صاحبان مشاغل که ملزم به استفاده از سامانه صندوق فروش (مکانیزه فروش) هستند، به تدریج و براساس اولویت اعلام این مشاغل از طریق اطلاع کتبی و رسمی به اتحادیه صنفی مربوطه و نیز درج در یکی از روزنامه‌های کمیرالانتشار و روزنامه رسمی کشور تا شهریور ماه هر سال

اعمال از ابتداء فروردین ماه سال بعد از آن		
تهییه استانداردهای ملی حسابداری و حسابرسی طرح‌های تملک دارائی سرمایه‌ای و قیمت تمام شده توسط وزارت امور اقتصادی و دارائی	به منظور افزایش کارآمدی و اثربخشی طرح‌های تملک دارائی‌های سرمایه‌ای	ماده ۱۲۴
وزارت امور اقتصادی و دارائی موظف است به: احصا شرکت‌های دولتی زیان‌ده که ادامه فعالیت آنها در بخش دولتی به دلایل قانونی ضرورت دارد، حداقل تا پایان تیر ماه هر سال گزارش به دولت		ماده ۲۲۴ بند ط
وزیر امور اقتصادی و دارائی موظف است به: ارسال هر شش ماه یکبار گزارش انطباق سرمایه‌گذاری شرکت‌های دولتی پیوست شماره (۳) قانون بودجه سنتوایی به تفکیک طرح به کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات و اقتصادی، در طول برنامه		ماده ۲۲۴ بند ض

مأخذ: برنامه پنجم توسعه

۶-۶- سند ملی توسعه استان

این سند شامل اصلی‌ترین قابلیت‌های توسعه، عمدت‌ترین تنگناها و محدودیت‌های توسعه، هدف‌های بلندمدت و راهبردهای بلندمدت توسعه استان زنجان در برنامه چهارم توسعه است که توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور در سال ۱۳۸۴ منتشر شده است. در این سند اصلی‌ترین قابلیت‌های استان، عمدت‌ترین تنگناها و محدودیت‌های پیش روی توسعه استان و سیاست‌های اجرایی آمده است. همچنین تکالیفی برای هر یک از دستگاه‌های اجرایی تعیین شده است که وزارت امور اقتصادی و دارایی از آن جمله نمی‌باشد و برای این دستگاه وظیفه‌ای در این سند تعریف نشده است.

۳- ارزیابی تحول رشد اقتصادی، بهره‌وری نیروی کار، اشتغال و سرمایه‌گذاری در برنامه‌های سوم و چهارم توسعه

به منظور ارزیابی تحول رشد اقتصادی، بهره‌وری نیروی کار، اشتغال و سرمایه‌گذاری سازمان امور اقتصادی و دارایی استان، ابتدا از مفهوم تولید ناخالص داخلی و ارزش افزوده استفاده شده است و سپس به بررسی عملکرد این بخش در واحدهای تابعه این سازمان چون بانک‌ها، بیمه‌ها، بورس، گمرک و ... پرداخته‌ایم.

۳-۱- رشد ارزش تولید ناخالص داخلی استان و مقایسه آن با سطح ملی در دوره

۱۳۸۶-۱۳۷۹

تولید ناخالص داخلی مجموع ارزش کالاهای خدمات نهایی تولید شده در یک محدوده جغرافیایی در دوره یک ساله است. این متغیر از مهمترین متغیرهای کلان اقتصادی است و از آن به عنوان معیاری برای سنجش بزرگی اقتصاد استفاده می‌شود. از سوی دیگر هر چه تولید ناخالص داخلی رقمی بالاتر را احصا کند به معنای آن است که رفاه مردم بالاتر است لذا از سالی به سال دیگر هرچه تولید ناخالص داخلی میزان رشد مشبت بالاتری داشته باشد

بدان معناست که ترقی و افزایش بیشتری در وضعیت رفاهی مردم به وقوع پیوسته است. این مسأله در مورد استان‌ها نیز صادق است. استانی که رشد بیشتری در تولید ناخالص داخلی تجربه کرده باشد نشان‌دهنده آن است که مردم آن استان رفاه بیشتری به دست آورده‌اند.

در این بخش از گزارش مقایسه‌ای میان رشد ارزش تولید ناخالص استان زنجان با سطح ملی به قیمت ثابت سال ۱۳۸۶، در دوره زمانی ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۶، صورت می‌گیرد. جدول ۳ میزان ارزش تولید استان و رشد آن را طی دوره مورد مطالعه نشان می‌دهد. جهت امکان‌پذیر شدن مقایسه تولید در استان و تولید در سطح ملی، تولید ناخالص داخلی کشور و رشد آن طی دوره مورد بررسی نیز در این جدول منعکس گردیده است.

جدول ۳. تولید ناخالص داخلی استان زنجان و کشور به قیمت ثابت سال ۱۳۸۶

رشد ارزش تولید کشور (درصد)	رشد ارزش تولید استان (درصد)	تولید ناخالص داخلی کل کشور (میلیون ریال)	تولید ناخالص داخلی استان (میلیون ریال)	سال
---	---	2279355953	14862689	1379
0.18	-4.92	2283563222	14130827	1380
-2.97	12.28	2215821457	15866180	1381
9.46	10.46	2425499863	17525982	1382
6.71	11.35	2588274494	19515501	1383
4.23	17.74	2697800597	22978519	1384
6.32	5.96	2868265618	24349136	1385
6.08	-4.37	3042683750	23285117	1386
۴.۳	۶.۹	2550158119	19064244	متوسط

منبع: سالنامه آماری استان و آمارهای بانک مرکزی

تولید استان با رشد منفی ۴.۹ درصد در سال ۱۳۸۰، دوره مطلوبی را پشت سر نگذاشته و میزان تولید استان در سال ۱۳۸۰ به کمتر از سال ۱۳۷۹ رسیده است. در سطح ملی و در سال ۱۳۸۰ رشد نزدیک به صفر درصد تجربه شده است. قیاس استان با وضعیت موجود در کشور نشان می‌دهد که در سال ۱۳۸۰ استان زنجان در گسترش تولید و افزایش رشد نسبت به کل کشور ضعیفتر عمل کرده و در مواجهه با شرایط آن سال عکس‌العمل ضعیفتری نشان داده است.

از سال ۱۳۸۱ به بعد رشد استان روند مثبت به خود گرفته و عملکرد ضعیف سال ۱۳۸۰ را جبران نموده است. در سال ۱۳۸۱ میزان رشد ۱۲.۳ درصدی در سطح استان به دست آمده که نشان از تولید انبوه و مناسب در فعالیت‌های اقتصادی استان دارد. ولی در سطح ملی رشد منفی قابل مشاهده است.

در سال‌های ۱۳۸۲ و ۱۳۸۳، ارقام رشد ۱۰.۵ و ۱۱.۴ درصدی در سطح استان و رشد های ۹.۴ و ۶.۸ درصدی در سطح ملی نماد وضعیت مطلوب رشد و توسعه کشور در این سال‌هاست.

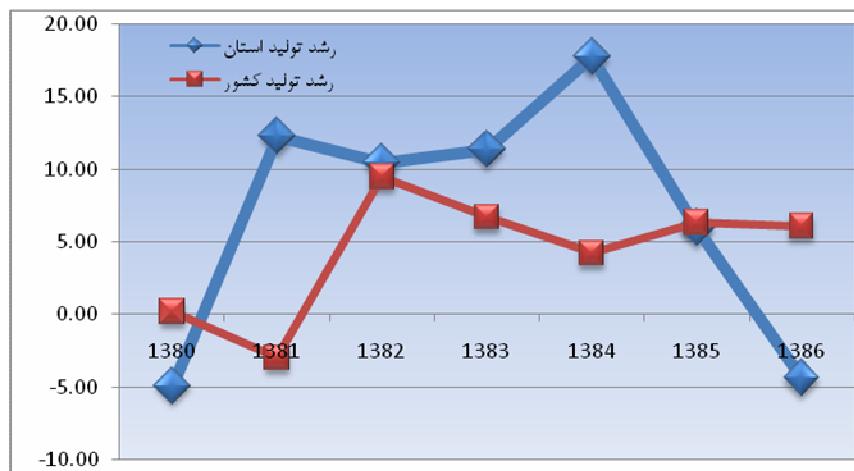
سال ۱۳۸۴ را می‌توان سال خوب استان در تولید دانست به طوری که رشد تولید استان از رشد تولید کشور بسیار بالاتر بوده و نقش مؤثر استان در توسعه کشور به خوبی روشن است.

در سال‌های ۱۳۸۵ نیز رشد مثبت و یک رقمی را در سطح استان شاهدیم. ولی در سال ۱۳۸۶ با اینکه رشد اقتصادی مثبت در کل کشور داشته‌ایم، رشد اقتصادی استان منفی بوده است که نشان از عملکرد نه چندان مطلوب بخش‌های مختلف اقتصادی استان دارد.

رشد استان در سال‌های ۱۳۸۰ و ۱۳۸۶ منفی است و در سایر سال‌ها مثبت است ولی رشد اقتصاد ملی فقط در سال ۱۳۸۱ منفی بوده است. نکته دیگر اینکه در اغلب سال‌هایی که کشور و استان به طور مشترک رشد های مثبت را تجربه کرده‌اند، میزان رشد مثبت استان از رشد مثبت کشور بالاتر بوده است.

همچنین مقایسه متوسط رشد تولید ناخالص داخلی استان و کشور در دوره ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۶ حاکی از آن است که استان رشدی بیش از کشور را تجربه کرده است به گونه‌ای که رشد استان ۶.۹ درصد و رشد کشور ۴.۳ درصد بوده است. استان و کشور تقریباً مسیر مشابهی را منتها با یک سال تأخیر در رشد تولید ناخالص داخلی طی نموده‌اند، همچنین تغییرات رشد در استان با شبیب بیشتر صورت گرفته است. مقایسه این دو رشد نشان می‌دهد که استان زنجان در سال ۸۰ رشد منفی داشته و در همین سال رشد کشوری هم نزدیک صفر بوده که در سال بعد منفی می‌شود. در سال ۱۳۸۱ استان رشد صعودی خود را آغاز می‌کند و این در حالی است که در این سال رشد کشوری منفی است و با یک سال تأخیر نسبت به استان زنجان این رشد منفی مشاهده می‌شود و از سال ۱۳۸۲ کشور رشد صعودی به خود می‌گیرد.

نمودار ۱. مقایسه رشد تولید ناخالص داخلی استان زنجان با کل کشور

مطلوب دیگر سهم استان زنجان از تولید ناخالص داخلی کشور است که در جدول ۴ قابل مشاهده است.

جدول ۴. سهم استان از تولید ناخالص داخلی کشور

سال	سهم استان از کل (درصد)
1380	0.65
1381	0.62
1382	0.72
1383	0.72
1384	0.75
1385	0.85
1386	0.85

مأخذ: محاسبات تحقیق

آنچه از جدول فوق بر می‌آید این است که استان زنجان سهمی ۰.۸۵ تا ۰.۶۰ درصدی و به طور متوسط ۰.۷۵ درصدی در تولید ناخالص داخلی کل کشور از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۶ داشته است. طی این سال‌ها سهم استان از تولید کشور رو به افزایش بوده ولی همواره کمتر از یک درصد تولید کشور را به خود اختصاص داده است. این سهم نسبت به متوسط استان‌های کشور و همچنین با توجه به سهم استان از جمعیت کل کشور شکاف قابل توجهی دارد.

۲-۳- مقایسه رشد ارزش افزوده استان با سطح ملی

یکی از معیارهای ارزیابی عملکرد، شاخص ارزش افزوده است. ارزش افزوده به ارزشی اطلاق می‌گردد که در فرآیند تولید به ارزش کالاهای واسطه‌ای افزوده می‌شود. به عنوان مثال در بررسی بخش‌های مختلف اقتصادی بخشی که توانسته باشد ارزش بیشتری را بر کالای اولیه و واسطه‌ای بیفزاید، عملکرد اقتصادی بهتری داشته است. در این قسمت ابتدا رشد ارزش افزوده استان با سطح ملی مقایسه می‌شود. سپس ارزش افزوده بخش‌های مختلف اقتصادی استان با سطح ملی مقایسه می‌گردد و در انتهای ریسک فعالیت در بخش‌های مختلف اقتصادی استان با توجه به نوسانات ارزش افزوده محاسبه می‌گردد.

۲-۳-۱- مقایسه رشد کل ارزش افزوده اقتصاد استان و کشور

جدول ۵ ارزش افزوده استان زنجان را با ارزش افزوده کشور مقایسه کرده است. با توجه به ارقام جدول می‌بینیم که ارزش افزوده استان زنجان ۰.۷۷ درصد ارزش افزوده کل کشور را شامل می‌شود. یعنی افزودهای که این استان در فرآیند تولید ایجاد می‌کند حتی یک درصد از ارزش افزوده کشور را در برنمی‌گیرد. البته سهم ارزش افزوده این

استان در طول سال‌های ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۶ افزایشی تدریجی داشته است به طوری که سهم استان از ارزش افزوده کشور به طور متوسط رشدی معادل ۲.۷ درصد را تجربه کرده است.

ارزش افزوده استان زنجان در سال ۱۳۸۰ نسبت به سال ۱۳۷۹ با کاهشی ۴.۱ درصدی مواجه می‌شود اما پس از این سال و تا سال ۱۳۸۵ هر ساله بر مقدار ارزش افزوده استان اضافه شده است و در سال ۱۳۸۶ نیز دوباره کاهشی این بار ۳.۶ درصدی را تجربه می‌کند. این در حالی است که ارزش افزوده کشور تنها یک بار و آن هم در سال ۱۳۸۱ نسبت به سال پیش از خود کاهش داشته است، البته افزایش‌های صورت گرفته در ارزش افزوده کشوری ملایم‌تر و با شبکه کمتری انجام پذیرفته است به گونه‌ای که متوسط رشد ارزش افزوده کشور در سال‌های مورد بررسی ۴.۳ درصد و متوسط رشد استان زنجان ۶.۹ درصد بوده است.

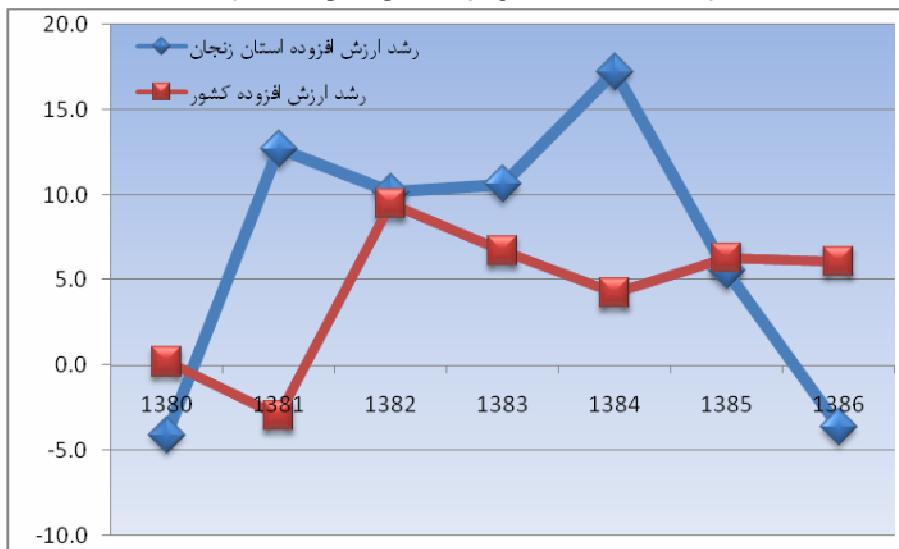
جدول ۵. مقایسه ارزش افزوده استان زنجان با کشور در دوره ۱۳۷۹-۱۳۸۶ به قیمت ثابت سال ۱۳۸۶

سال	ارزش افزوده استان (میلیون ریال)	ارزش افزوده کشور (میلیون ریال)	ارزش افزوده کشور (میلیون ریال)	رشد ارزش افزوده استان	رشد ارزش افزوده کشور	سهم استان از ارزش افزوده کشور	رشد سهم استان از ارزش افزوده کشور
1379	15453536	2279357332	2279357332	---	---	0.68	---
1380	14818299	2283564602	2283564602	-4.1	-3.0	0.65	-4.3
1381	16696782	2215822838	2215822838	12.7	9.5	0.75	16.1
1382	18393746	2425501245	2425501245	10.2	6.7	0.76	0.6
1383	20345136	2588275877	2588275877	10.6	4.2	0.79	3.7
1384	23846740	2697801981	2697801981	17.2	6.3	0.88	12.5
1385	25163015	2868267003	2868267003	5.5	5.5	0.88	-0.8
1386	24247987	3042685136	3042685136	-3.6	6.1	0.80	-9.2
متوسط	19870655	2550159502	2550159502	6.9	4.3	0.77	2.7

مأخذ: سالنامه‌های آماری استان

نمودار ذیل تغییرات ارزش افزوده استان و کشور را نشان می‌دهد.

نمودار ۲. مقایسه رشد ارزش افزوده استان زنجان با کل کشور

۳-۳- عملکرد شبکه بانکی استان زنجان

در این بخش عملکرد شبکه بانکی استان زنجان از منظر شاخص‌هایی چون مانده سپرده، مانده تسهیلات و شاخص‌های کارایی بانکی بررسی می‌شود.

۳-۳-۱- مانده سپرده‌ها

مانده سپرده‌های بانکی استان زنجان طی سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۸۴، بیش از دو برابر افزایش داشته است. بیشترین میزان رشد مانده سپرده‌ها در سال ۱۳۸۵، با ۵۳ درصد و کمترین آن در سال ۱۳۸۷ با ۴ درصد بوده است. رشد مانده سپرده‌ها در سال ۱۳۸۸، ۲۱ درصد بوده که مقایسه با رشد ۴ درصدی در سال ۱۳۸۷، افزایش چشمگیری داشته است. طی دوره مورد بررسی میانگین رشد مانده سپرده‌های بانکی ۲۸ درصد بوده است.

بالابودن نرخ سود علی الحساب سپرده بانک‌های خصوصی در مقایسه با بانک‌های دولتی و افزایش اعتماد عمومی به بانک‌های غیردولتی را می‌توان یکی از دلایل کاهش نرخ رشد سپرده بانک‌های دولتی در سال ۱۳۸۷ دانست. سهم سپرده‌های دیداری (قرض‌الحسنه جاری و پس انداز) از مانده سپرده بانک‌ها در سال ۱۳۸۴، ۴۱ درصد و در سال ۱۳۸۸، ۳۲ درصد بوده است. متوسط سهم این سپرده‌ها از مانده سپرده بانک‌ها طی دوره مورد بررسی ۳۶.۳ درصد بوده است.

سهم سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاه مدت و بلندمدت از مانده سپرده‌های بانکی در سال ۱۳۸۴، ۳۹ درصد و در سال ۱۳۸۸، ۵۷ درصد بوده است. به طور متوسط ۴۶.۵ درصد از مانده سپرده‌ها طی سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۸۸، به سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاه مدت و بلندمدت اختصاص داشته است.

بررسی عملکرد بانک‌های دولتی در سال ۱۳۸۸، نشان می‌دهد که بانک تجارت با ۲۱.۴ درصد بیشترین سهم از مانده سپرده‌های بانک‌ها را به خود اختصاص داده است. بانک‌های ملی و ملت به ترتیب با ۱۹.۵ و ۱۵.۷ درصد سهم از مانده سپرده‌ها در رتبه‌های بعدی قرار دارند. کمترین میزان مانده سپرده‌ها در این سال مربوط به بانک توسعه صادرات با ۰.۷ درصد بوده است.

۲-۳-۳- مانده تسهیلات

مانده تسهیلات بانک‌های دولتی استان در سال ۱۳۸۸، بیش از ۴ برابر مانده تسهیلات در سال ۱۳۸۴ بوده است. مانده تسهیلات در سال ۱۳۸۸، معادل ۲۱۳۹۸۴۸۸ میلیون ریال بوده است که از این میزان ۳۰.۸ درصد به بخش صنعت و معدن، ۳۰.۴ درصد به بخش مسکن و ساختمان، ۲۴.۴ درصد به بخش خدمات و بازرگانی و ۱۴.۴ درصد به بخش کشاورزی اختصاص داشته است. مانده تسهیلات پرداخت شده به بخش‌های مختلف اقتصادی در سال ۱۳۸۸، ۳۰.۵ درصد نسبت به سال ۱۳۸۷ افزایش داشته است. مانده تسهیلات پرداختی طی سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۸۸ به طور متوسط ۴۲.۶ درصد رشد داشته است.

رتبه بندی بانک‌ها از لحاظ میزان مانده تسهیلات پرداختی در سال ۱۳۸۸، نشان می‌دهد که بانک تجارت با پرداخت ۳۸۵۳۸۲۶ میلیون ریال معادل ۱۸ درصد از مانده تسهیلات بیشترین و پست بانک با ۱۵۳۶۱۸ میلیون ریال معادل ۰.۷ درصد کمترین میزان مانده تسهیلات را به خود اختصاص داده است.

۳-۳-۳- شاخص‌های کارایی بانک‌ها

در رتبه‌بندی بانک‌های استان از لحاظ تعداد پرسنل، شعب و دستگاه خودپرداز، بانک ملی با داشتن ۵۶۹ نفر پرسنل، ۵۱ شعبه و ۵۶ دستگاه خودپرداز در رتبه اول و بانک‌های ملت از لحاظ تعداد پرسنل، بانک کشاورزی از لحاظ تعداد شعب و بانک صادرات از لحاظ تعداد دستگاه خودپرداز در رتبه دوم بعد از بانک ملی قرار داشته‌اند.

در بررسی شاخص‌های کارایی بانک‌ها در سال ۱۳۸۸، بانک تجارت با ۱۰۶۱۵ میلیون ریال جذب سپرده نسبت به تعداد پرسنل در رتبه اول در بین بانک‌های استان قرار دارد. بانک‌های صادرات و توسعه صادرات به ترتیب رتبه دوم تا

سوم را از این لحاظ کسب کرده‌اند. کمترین میزان نسبت سپرده به تعداد کارکنان متعلق به پست بانک با 2171 میلیون ریال بوده است.

از لحاظ شاخص نسبت سپرده به تعداد شعبه نیز بانک تجارت با 103673 میلیون ریال در رتبه اول و بانک‌های صنعت و معدن و ملت به ترتیب در رتبه دوم و سوم قرار داشته‌اند. پست بانک در این شاخص نیز در رتبه آخر قرار داشته است.

بانک صنعت و معدن از لحاظ نسبت مانده تسهیلات پرداختی به تعداد کارکنان و تعداد شعب در رتبه اول و بانک توسعه صادرات و مسکن به ترتیب رتبه دوم و سوم را در این شاخص کسب کرده‌اند. بانک سپه از لحاظ نسبت مانده تسهیلات پرداختی به ازاء تعداد کارکنان و شعب در رتبه آخر در بین بانک‌های استان قرار گرفته است. از لحاظ تعداد دستگاه‌های خودپرداز نسبت به تعداد شعب بانک صادرات با داشتن 51 دستگاه خودپرداز و 29 شعبه در رتبه اول از نظر این نسبت و بانک‌های ملت، تجارت و ملی به ترتیب در رتبه‌های دوم و سوم قرار داشته‌اند. پست بانک از نظر این شاخص در رتبه آخر قرار داشته است.

جدول ۶. گزیده شاخص‌های نظام بانکی استان (درصد)

1388	1387	1386	1385	1384	شرح
21.1	3.5	25.8	53.1	36.6	رشد مانده سپرده نزد بانک‌ها
30.5	10	43.1	116	13.7	رشد مانده تسهیلات بانک‌ها
32.4	34.7	33.8	40	40.7	سهم مانده سپرده قرض‌الحسنه در کل مانده سپرده نزد بانک‌ها
57.3	51.7	45	39.6	39.1	سهم مانده سپرده سرمایه‌گذاری در کل مانده سپرده نزد بانک‌ها
سهم بخش‌های اقتصادی از مانده تسهیلات بانک‌ها:					
14.4	18	16.5	18	24.1	کشاورزی
30.4	28.2	25.9	26.8	19.1	مسکن و ساختمان
30.8	27.3	29.6	29	19.6	صنعت و معدن
24.4	26.4	28.1	26.2	37.2	خدمات بازرگانی
1.5	1.4	1.3	1.1	0.8	نسبت مانده تسهیلات به مانده سپرده نزد بانک‌ها
31.1	30.4	50.7	31.3	...	سهم مانده مطالبات سرسید گذشته و معوق تکلیفی به کل مطالبات

مأخذ: گزارش اقتصادی استان ۱۳۸۸

جدول ۷. تعداد کارکنان، شعب و دستگاه‌های خودپرداز بانک‌های دولتی استان

شرح	ملی	ملت	تجارت	صادرات	کشاورزی	مسکن	رفاه	سپه	پست بانک	تصادرات توسعه	صنعت و معدن
تعداد پرسنل	569	328	293	263	269		193	166	47	9	15
تعداد شعب	51	28	30	29	31		18	20	5	1	1
تعداد دستگاه خودپرداز	56	31	33	51	20		14	15	2	1	1

مأخذ: گزارش اقتصادی استان ۱۳۸۸

جدول ۸. شاخص‌های کارایی بانک‌های دولتی به تفکیک بانک در سال ۱۳۸۸

شرح	ملی	ملت	تجارت	صادرات	کشاورزی	مسکن	رفاه	سپه	پست بانک	تصادرات توسعه	صنعت و معدن
نسبت سپرده به تعداد کارکنان	4985	6937	10615	8547	4590	7970	3470	3277	2171	8036	5715
نسبت سپرده به تعداد شعبه	55621	81262	103673	77512	39829	70467	37210	27199	20407	72321	85732
نسبت تسهیلات پرداختی به تعداد کارکنان	6399	9661	13153	7760	7405	22449	3580	3211	3268	33287	83572
نسبت تسهیلات پرداختی به تعداد شعب	71392	113171	128461	70375	64252	198493	38389	26652	30724	299585	1253584
نسبت تعداد دستگاه خودپرداز به تعداد شعب	1.1	1.11	1.1	1.76	0.65	0.84	0.78	0.75	0.4	1	1

مأخذ: گزارش اقتصادی استان ۱۳۸۸

جدول ۹. مانده سپرده‌ها نزد بانک‌های دولتی بر حسب نوع سپرده (میلیون ریال)

شرح	1384	1385	1386	1387	1388
جمع	6012814	9206132	11580284	11986290	14517461
قرض الحسنہ جاری	1514279	2378716	2372378	2543387	2914342
قرض الحسنہ پس انداز	930595	1306435	1539790	1614465	1791943
سرمایه‌گذاری کوتاه مدت	1051102	1786050	2817243	3083537	3875717
سرمایه‌گذاری بلندمدت	1297830	1855781	2397421	3115352	4436462
سایر	1219008	1879150	2453452	1629549	1498997

مأخذ: گزارش اقتصادی استان ۱۳۸۸

۴-۳- عملکرد شرکت‌های بیمه استان زنجان

بررسی میزان حق بیمه دریافتی تا حدودی نشان‌دهنده بازدهی شرکت‌های بیمه در هر رشته بیمه‌ای است. مقایسه این شاخص با تعداد بیمه‌نامه و تعداد خسارت می‌تواند حجم فعالیت شرکت‌های بیمه را در هر رشته بیمه‌ای مشخص کند.

۱-۴-۳- تعداد بیمه‌نامه صادره

طبق آمارشرکت‌های بیمه استان، تعداد بیمه‌نامه‌های صادره در سال ۱۳۸۴، ۱۳۷۵۴ فقره بوده که در سال ۱۳۸۸ به ۱۷۵۶۸۵ فقره افزایش یافته است. تعداد بیمه‌نامه‌های صادره توسط شرکت‌های بیمه استان در سال ۱۳۸۸ ۶.۲ درصد نسبت به سال ۱۳۸۷ رشد داشته است. در سال ۱۳۸۸، ۳۷.۹ درصد از بیمه‌نامه‌های صادره مربوط به رشته بیمه‌ای شخص ثالث بوده است.

شرکت بیمه‌ایران با ۵۷ درصد بیشترین سهم از تعداد بیمه‌نامه‌های صادره سال ۱۳۸۸ را به خود اختصاص داده است. شرکت‌های بیمه آسیا، البرز و دانا به ترتیب با ۲۷، ۱۲ و ۶ درصد سهم در رتبه‌های بعدی قرار داشته‌اند.

۲-۴-۳- حق بیمه دریافتی

بررسی میزان حق بیمه دریافتی می‌تواند نشان‌دهنده بازدهی شرکت‌های بیمه در هر رشته بیمه‌ای باشد. شرکت‌های بیمه استان در سال ۱۳۸۴، به ۲۶۰۳۶۴.۲ میلیون ریال افزایش یافته است. طی سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۸۸ حق بیمه دریافتی شرکت‌های بیمه استان به طور متوسط ۱۵.۵ درصد رشد داشته است.

حق بیمه دریافتی شرکت‌های بیمه استان در سال ۱۳۸۸ نسبت به سال ۱۳۸۷، ۱۱ درصد رشد داشته است. بیشترین حق بیمه دریافتی شرکت‌های بیمه در رشته بیمه‌ای شخص ثالث با ۳۹.۴ درصد سهم بوده است. رشته‌های بیمه‌ای درمان (۱۹.۹ درصد)، آتش سوزی (۹.۴ درصد)، بدن اتومبیل (۷ درصد)، مسئولیت (۶.۲ درصد)، زندگی (۵.۴ درصد) و حوادث سرنشین (۵.۳ درصد)، در مجموع ۹۲.۶ درصد از حق بیمه دریافتی را به خود اختصاص داده‌اند. در سال ۱۳۸۸، حق بیمه دریافتی شرکت‌های بیمه استان در رشته‌های باربری و شخص ثالث با کاهش و سایر موارد با افزایش همراه بوده است.

در بین شرکت‌های بیمه استان بیمه‌ایران با ۶۴ درصد بیشترین سهم و شرکت‌های بیمه آسیا (۱۶ درصد)، البرز (۱۱ درصد)، و دانا (۱۰ درصد) در رتبه‌های بعدی قرار داشته‌اند.

۳-۴-۳- تعداد خسارت پرداختی

شرکت‌های بیمه استان طی سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۸۸ در مجموع ۱۷۷۶۶۶ فقره خسارت به بیمه‌گذاران پرداخت کرده‌اند. تعداد خسارت پرداختی شرکت‌های بیمه طی دوره مورد بررسی به طور متوسط ۴.۵ درصد رشد داشته است. در سال ۱۳۸۸، ۳۹۸۰۴ فقره خسارت توسط شرکت‌های بیمه به بیمه‌گذاران پرداخت شده است. تعداد خسارت پرداختی در سال ۱۳۸۸، ۱.۹ درصد نسبت به سال ۱۳۸۷ رشد داشته است. شرکت بیمه ایران با پرداخت ۲۲۵۵۲ فقره خسارت به بیمه‌گذاران ۵۷ درصد از تعداد خسارت پرداختی سال ۱۳۸۸ را به خود اختصاص داده است.

تعداد خسارت پرداختی شرکت‌های بیمه در سال ۱۳۸۸، نسبت به سال ۱۳۸۴ دو برابر شده است. میزان خسارت پرداختی شرکت‌های بیمه استان طی دوره مورد بررسی به طور متوسط ۱۷.۸ درصد رشد داشته است.

شرکت‌های بیمه استان در سال ۱۳۸۸، ۲۱۵۴۵۹.۹ میلیون ریال خسارت به بیمه‌گذاران پرداخت کرده‌اند که در مقایسه با سال ۱۳۸۷، ۳.۲ درصد رشد نشان می‌دهد. بررسی رشته‌های بیمه‌ای در پرداخت خسارت به بیمه‌گذاران نشان می‌دهد که بیشترین خسارت پرداختی در رشته شخص ثالث با ۵۶ درصد سهم بوده است پس از آن رشته بیمه‌ای درمان با ۲۸ درصد قرار داشته است. سهم سایر رشته‌های بیمه‌ای کمتر از ۵ درصد بوده است. در این سال تمام شرکت‌های بیمه بیش از سال ۱۳۸۷، به بیمه‌گذاران خسارت پرداخت کرده‌اند.

۵۹ درصد از خسارت پرداختی توسط شرکت بیمه ایران پرداخت شده است.

جدول ۱۰. تعداد بیمه‌نامه صادره، حق بیمه دریافتی، تعداد و میزان خسارت پرداختی بیمه (فقره- میلیون ریال)

۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	شرح
175685	165370	153030	131562	130754	تعداد بیمه‌نامه صادره
260364.2	234394.2	231830.5	184519.2	146487.5	حق بیمه دریافتی
39804	39049	34492	33482	30839	تعداد خسارت پرداختی
215459.9	208856.9	162384.1	118528.3	100705	میزان خسارت پرداختی

مأخذ: گزارش اقتصادی سال ۱۳۸۸

۴-۴- گزیده شاخص‌های بیمه

حق بیمه سرانه به عنوان یکی از شاخص‌های مهم بازار بیمه می‌باشد این شاخص در استان زنجان در سال ۱۳۸۴، معادل ۱۵۳ هزار ریال بوده که در سال ۱۳۸۸، به ۲۶۶ هزار ریال افزایش یافته است. متوسط حق بیمه سرانه طی دوره مورد بررسی ۲۱۸ هزار ریال بوده است.

ضریب خسارت شرکت‌های بیمه استان طی سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۸۸، نشان می‌دهد که ۷۵ درصد از حق بیمه دریافتی به پرداخت خسارت اختصاص داشته است. ضریب خسارت در سال ۱۳۸۸، معادل ۸۲.۷ درصد بوده و طی

این سال‌ها روند افزایشی داشته است. این امر حاکی از این است که حق بیمه دریافتی شرکت‌های بیمه به پرداخت خسارت اختصاص یافته و وارد عرصه فعالیت‌های اقتصادی نشده است.

بررسی ضریب نفوذ بیمه طی سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۸۶ نشان می‌دهد که این ضریب برای شرکت‌های بیمه در سال ۱۳۸۴، معادل ۰.۸۶ درصد بوده که به ۰.۹۵ درصد در سال ۸۶، افزایش یافته است. گسترش نفوذ بیمه‌ای در بخش‌های مختلف صنعتی، تولیدی و خدماتی، برای ارتقاء این ضریب ضروری است.

شرکت‌های بیمه استان باداشتن ۷ شعبه از بیمه‌های دولتی (ایران، آسیا، دانا و البرز) و ۹۵ نمایندگی در سطح استان و شهرستان‌ها در رشته‌های بیمه‌ای آتش سوزی، باربری، بدنه اتومبیل، سرنشین، شخص ثالث، مسئولیت مدنی، مهندسی، پول، درمان، زندگی (عمر) و حوادث، به بسط و توسعه فرهنگ و فعالیت‌های بیمه‌ای می‌پردازند.

در سال ۱۳۸۸، در مجموع به تعداد ۲۵۰۹۷.۹ فقره بیمه‌نامه به ازاء شعبه توسط شرکت‌های بیمه استان صادرشده است. همچنین ۱۶۸۹۹.۳ فقره بیمه‌نامه به ازاء هر کارکن و ۱۸۴۹.۳ فقره به ازاء نمایندگی صادرشده است.

در مجموع در سال ۱۳۸۸، ۳۷۱۹۴.۹ میلیون ریال حق بیمه به ازاء شعب، ۲۵۰۳.۵ میلیون ریال به ازاء کارکنان و ۲۷۴۰.۷ میلیون ریال به ازاء نمایندگی توسط شرکت‌های بیمه دریافت شده است.

تعداد ۵۶۸۶.۷ فقره خسارت به ازاء شعبه، ۳۸۲.۷ فقره به ازاء کارکنان و ۴۱۹ فقره به ازاء نمایندگی توسط شرکت‌های بیمه در سال ۱۳۸۸، به بیمه‌گذاران پرداخت شده است.

جدول ۱۱. گزیده شاخص‌های بیمه (میلیون ریال - درصد)

۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	شرح
0.27	0.24	0.24	0.19	0.15	حق بیمه سرانه
82.7	89.1	70	64.2	68.7	ضریب خسارت
...	...	0.95	0.87	0.86	ضریب نفوذ بیمه

مأخذ: گزارش اقتصادی استان ۱۳۸۸

جدول ۱۲. تعداد شعب، کارکنان و نمایندگی شرکت‌های بیمه در سال ۱۳۸۸

دانا	البرز	آسیا	ایران	جمع	شرح
1	1	3	2	7	تعداد شعب
20	10	34	40	104	تعداد کارکنان
11	26	19	39	95	تعداد نمایندگی

مأخذ: گزارش اقتصادی استان ۱۳۸۸

جدول ۱۳. شاخص‌های کارایی شرکت‌های بیمه به تفکیک شرکت در سال ۱۳۸۸

دانا	البرز	آسیا	ایران	کل	شرح
21368	48211	3643.7	47578.5	25097.9	تعداد بیمه‌نامه صادره به ازاء شعبه
1068.4	4821.1	321.5	2379.4	1689.3	تعداد بیمه‌نامه صادره به ازاء کارکنان
1942.5	1854.3	575.3	2440.4	1849.3	تعداد بیمه‌نامه صادره به ازاء نمایندگی
27444	40942	8608.1	83077	37194.9	میزان حق بیمه دریافتی به ازاء شعبه
1372.2	4094.2	759.5	4153.9	2503.5	میزان حق بیمه دریافتی به ازاء کارکنان
2494.9	1574.7	1359.2	4260.4	2740.7	میزان حق بیمه دریافتی به ازاء نمایندگی
1691	4391	3723.3	11276	5686.3	تعداد خسارت پرداختی به ازاء شعبه
84.6	439.1	328.5	563.8	382.7	تعداد خسارت پرداختی به ازاء کارکنان
153.7	168.9	587.5	578.3	419	تعداد خسارت پرداختی به ازاء نمایندگی

مأخذ: گزارش اقتصادی استان ۱۳۸۸

۳-۵- عملکرد گمرک استان زنجان

گمرک استان زنجان در بهمن ماه سال ۱۳۷۶ با هدف ارائه تسهیلات در خصوص صادرات غیرنفتی به صاحبان شرکت‌های تولیدی و بازرگانی شروع به فعالیت نموده و این امکان فراهم آمد تا بتوانند از گمرک زنجان اقلام مورد نظر را به کشورهای مختلف جهان صادر نمایند. عملکرد این سازمان را می‌توان بر اساس شاخص‌های صادرات و واردات مورد بررسی قرار داد.

۳-۱-۵- صادرات

در سال ۱۳۸۸، میزان صادرات نسبت به سال ۱۳۸۷، ۲۰.۸ درصد رشد و از نظر ارزش کالاهای صادرشده ۹.۶٪ درصد کاهش رشد داشته است. میزان صادرات گمرک استان طی سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۸۸، به طور متوسط ۵۳.۷ درصد و ارزش صادرات ۳۰.۳ درصد رشد داشته است.

سهم استان از میزان و ارزش کالاهای صادر شده در کشور بسیار ناچیز بوده است متوسط سهم میزان کالاهای صادرشده طی سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۸۸ معادل ۰.۰۸ درصد و متوسط سهم ارزش کالاهای صادرشده ۰.۵۲ درصد بوده است. سهم استان از میزان کالاهای صادر شده در کشور در سال ۱۳۸۸، معادل ۰.۱۳ درصد و سهم آن از ارزش کالاهای صادر شده در این سال معادل ۰.۴۴ درصد بوده است.

عمده کالاهای صادراتی طی سال ۱۳۸۸، الیاف پلی پروپیلن، الیاف بایکو، پودراکسید روی، پودر بنتونیت، ترانسفورماتور، شمش مس، قطعات چدنی، منسوج نبافته اسپان لس، منسوج نبافته ترموباندیک، رووده و آسیل بوده است. به طوریکه تنوع کالاهای صادراتی در این سال ۳۸ قلم کالا بوده است. این کالاهای به مقصد کشورهای آلمان، ارمنستان، اسپانیا، ایتالیا، ترکیه، عراق، مالزی، پاکستان، یمن، آذربایجان، آفریقای جنوبی، افغانستان، تاجیکستان، فرانسه، کنیا، سوریه، ترکمنستان، الجزایر و مصر صادرشده است.

۳-۵-۲- واردات

در سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۸۸ در مجموع ۱۱۴۸۶.۳ تن کالا به ارزش ۵۱۰۳۴۲۵.۸ میلیون ریال به استان وارد شده است. متوسط رشد مقدار کالای وارد شده در این سال‌ها ۷.۴ درصد بوده است. میانگین نرخ رشد واردات به لحاظ ارزش در دوره مورد بررسی ۴.۱ درصد بوده است.

ارزش واردات گمرک استان در سال ۱۳۸۸، ۹۷۴۱۶ میلیون ریال بوده که در مقایسه با رقم مشابه سال ۸، ۱۳۸۷ درصد رشد را نشان می‌دهد. وزن محموله‌های وارداتی نیز در این سال با ۳۱.۸ درصد کاهش به ۱۳۶۲۱.۱ تن رسیده است.

در سال ۱۳۸۸، سهم استان از میزان کالاهای وارد شده به کشور معادل ۰.۰۳ درصد بوده است. متوسط سهم میزان و ارزش کالاهای وارد شده از میزان و ارزش واردات کشور طی سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۸۸ به ترتیب معادل ۰.۰۳ درصد و ۰.۵ درصد بوده است.

عمده کالاهای وارد شامل اجزاء و قطعات کلید، اسباب بازی (کیت‌های آموزشی)، الکترونیک، برق‌گیر، بلس جوش، گل بلسن، بوشینگ خازنی، تخته فیبر از چوب، تنظیم کننده ولتاژ و تیرک می‌باشد که کالاهای فوق از کشورهای آلمان، آمریکا، امارات، ایتالیا، بلژیک، ترکیه، سوئد، سوئیس، هند، ارمنستان، اسپانیا، فرانسه، رومانی، ازبکستان، چین، اتریش، سنگاپور، لهستان، قزاقستان، انگلستان و هلند وارد استان شده است.

یکی از وظایف مهم گمرک مبارزه با قاچاق در جهت حمایت از صنایع داخلی می‌باشد، در این راستا گمرک استان در زمینه کشف قاچاق کالاهای وارداتی یا صادراتی نیز فعالیت گسترشده‌ای داشته است. به طوری که در سال ۱۳۸۸ ۵۳۷ فقره پرونده قاچاق به ارزش ۸۳۳۲۶.۵ میلیون ریال در گمرک استان تشکیل شده است. ارزش کالاهای قاچاق در سال ۱۳۸۸ نسبت به سال ۱۳۸۷ ۳۲ درصد افزایش نشان می‌دهد. طبق اعلام گمرک، در سال ۱۳۸۸ نسبت به سال ۱۳۸۷ اقلام عمده کالاهای قاچاق مشروبات الکلی، لامپ کم مصرف، انواع گوشی موبایل، پارچه، رسیور، موتورسیکلت، برق، لوازم جانبی موبایل، رانی و آب میوه بوده است. از این رو برای کاهش قاچاق می‌بایست در تعریف‌های موجود تعديل ایجاد گردد تا قاچاق کاهش یابد.

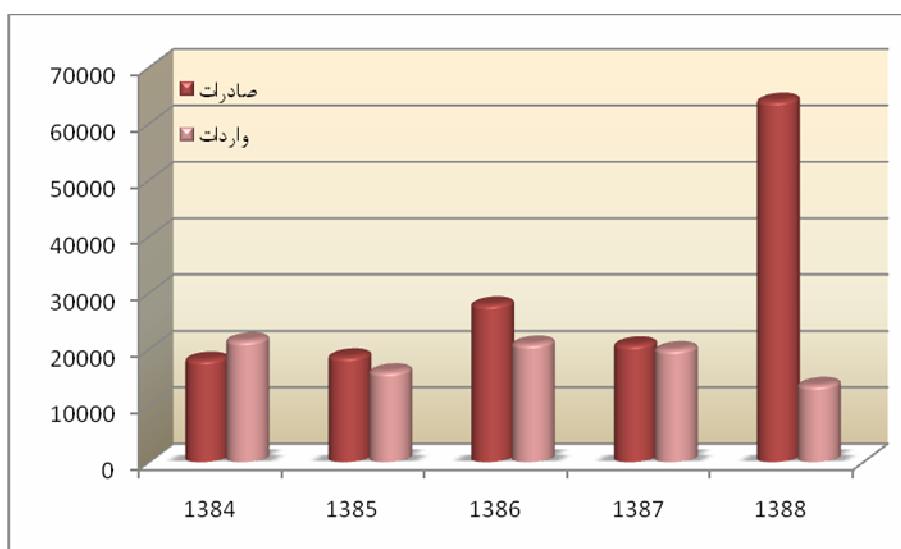
عدم فعالیت مطلوب گمرک استان در برخی از موارد را می‌توان ناشی از کمبود امکانات و تجهیزات، گسترش قاچاق کالا، کمبود نسبی نیروی انسانی متخصص و کارآمد مناسب با نوع و حجم فعالیت‌های گمرک دانست که می‌بایست با توسعه و تجهیز گمرک به دستگاه‌های پیشرفته و فراهم شدن بسترها لازم برای تجارت الکترونیکی و اجرای طرح تحول اقتصادی این مشکلات برداشته شود.

جدول ۱۴. مقدار و ارزش صادرات و واردات گمرک (میلیون ریال)

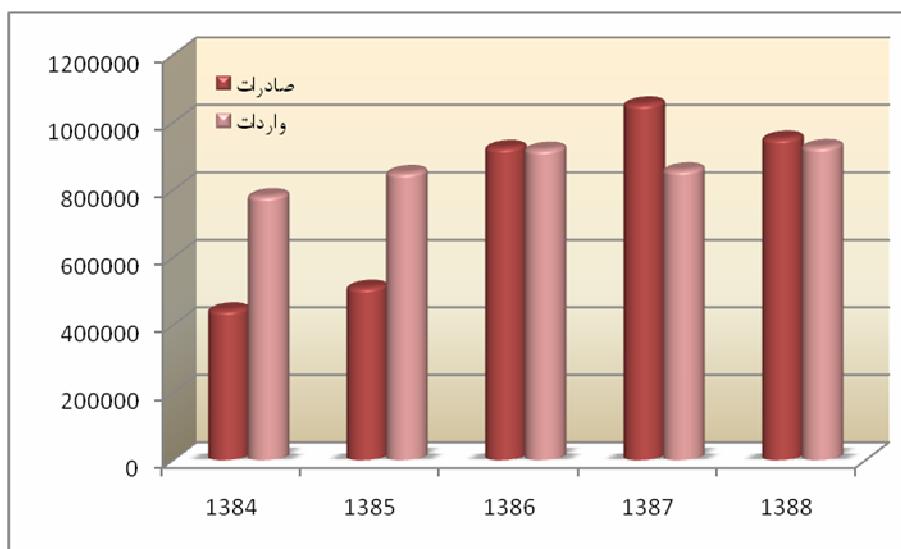
۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	شرح
64041.4	20794.6	27933.2	18688	18126.5	مقدار صادرات
952477	1054100	924946	510848	443761.3	ارزش صادرات
13621.1	19971.8	20936.2	16019	21522.5	مقدار واردات
927416	858832	919937	850887	781770.8	ارزش واردات

مأخذ: گزارش اقتصادی استان ۱۳۸۸

نمودار ۳. مقدار صادرات و واردات گمرک استان زنجان

نمودار ۴. ارزش صادرات و واردات گمرک استان زنجان

۳-۶- عملکرد بورس منطقه‌ای استان زنجان

ارزش کل مبادلات و حق تقدیم معامله شده در بورس منطقه‌ای زنجان در سال ۱۳۸۴، بالغ بر ۳۶۶۹۶۷ میلیون ریال بوده که در سال ۱۳۸۸ به رقم ۱۹۵۴۶۰۹ میلیون ریال افزایش یافته است. ارزش کل مبادلات و حق تقدیم طی دوره به طور متوسط ۹۷.۷ درصد رشد داشته است. بیشترین رشد شاخص مذکور مربوط به سال ۱۳۸۷، با ۲۹۲.۹ درصد افزایش نسبت به سال قبل از آن و کمترین میزان رشد در سال ۱۳۸۸، با ۵۰.۵ درصد کاهش نسبت به سال ۱۳۸۷ بوده است.

طی دوره مورد بررسی تعداد سهام و حق تقدیم مبادله شده روند افزایشی داشته است در سال ۱۳۸۴، ۱۰۱۱۸ هزار سهم و حق تقدیم مبادله شده است. تعداد سهام و حق تقدیم مبادله شده در سال ۱۳۸۸، با ۵۸.۴ درصد رشد نسبت به سال ۱۳۸۷، به ۹۲۱۱۶۸ هزار سهم افزایش یافته است. به طور متوسط تعداد سهام و حق تقدیم مبادله شده طی سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۸۴، ۷۴.۲ درصد رشد داشته است.

تعداد کل خریداران در سال ۱۳۸۴، ۲۷۴۴۲ خریدار بوده که به ۵۱۱۲۲ خریدار در سال ۱۳۸۸، افزایش یافته است. تعداد و ارزش سهام خریداری شده در سال ۱۳۸۸، به ترتیب ۵۰۸۰۴۶ هزار سهم به ارزش ۱۰۶۰۷۲۷ میلیون ریال بوده است. رشد ارزش سهام خریداری شده در سال ۱۳۸۸، ۶۵ درصد کاهش داشته است.

در سال ۱۳۸۸، ۴۱۳۱۲۱ هزار سهم به ارزش ۸۹۳۸۸۱ میلیون ریال به فروش رفته است. در سال ۱۳۸۸، رشد ارزش سهام فروخته شده ۹۵ درصد نسبت به سال ۱۳۸۷، افزایش داشته است. متوسط رشد تعداد و ارزش سهام به فروش رفته طی سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۸۴، به ترتیب ۷۸.۶ و ۵۵.۸ درصد بوده است.

طی سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۸۴، به طور متوسط ۵۹ درصد از ارزش کل مبادلات و حق تقدیم مبادله شده به خرید و ۴۱ درصد به فروش سهام اختصاص داشته است. در سال ۱۳۸۸، ۵۴ درصد از ارزش کل مبادلات به خرید و ۴۶ درصد به فروش سهام اختصاص داشته است. در حالی که در سال ۱۳۸۷، سهم خرید از ارزش کل مبادلات و حق تقدیم مبادله شده ۸۸ درصد بوده است.

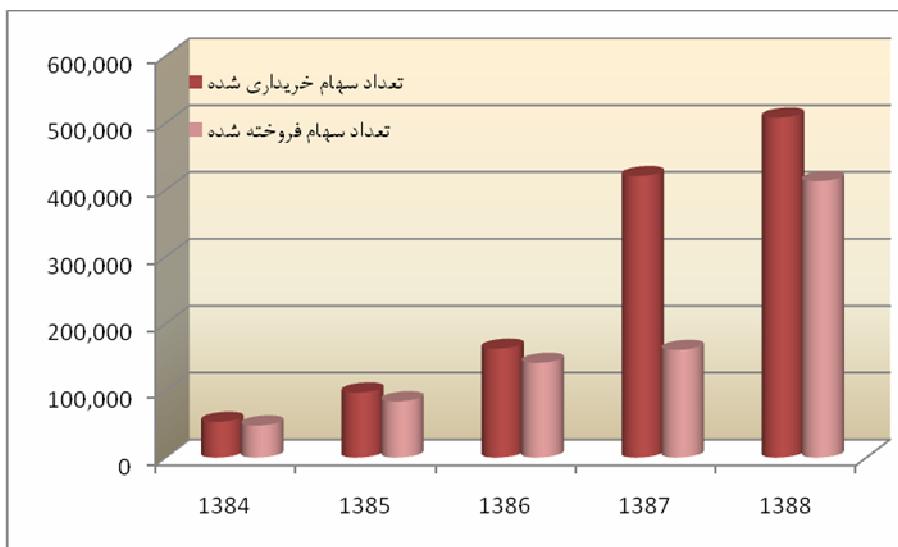
علت اصلی افزایش در حجم و ارزش معاملات بورس در سال‌های ۱۳۸۷ و ۱۳۸۸، ناشی از واگذاری سهام می‌گیردی بزرگ دولتی در راستای ابلاغ سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی بوده است. گسترش حجم بازار سرمایه از طریق ایجاد زمینه‌های مش رکت هرچه بیشتر مردم به وسیله گسترش فیزیکی و الکترونیکی بازار سهام، تعریف و طراحی ابزارهای متنوع سرمایه‌گذاری در بازار بورس، بهبود اطلاع‌رسانی از رسانه‌های عمومی و تسريع در امر خصوصی‌سازی را می‌توان از راهکارهای رشد و ترقی بورس برشمرد.

تعداد شرکت‌های مشمول در بورس در سال ۱۳۸۴، معادل ۴۱۹ شرکت بوده که به ۳۳۷ شرکت در سال ۱۳۸۸ کاهش یافته است. تعداد شرکت‌ها در سال ۱۳۸۸، نسبت به سال قبل از آن، ۹ واحد کاهش داشته است.

۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	شرح
1,954,609	3,947,859	1,004,695	837,731	366,967	ارزش کل مبادلات و حق تقدم
921,168	581,528	304,289	180,957	101,118	تعداد سهام و حق تقدم مبادله شده
51,122	40,312	46,737	34,869	27,442	تعداد کل خریداران (خریدار)
508,046	420,697	162,734	97,018	53,240	تعداد سهام خریداری شده
1,060,727	3,491,007	546,062	427,178	177,088	ارزش سهام خریداری شده
413,121	160,831	141,555	83,939	47,878	تعداد سهام فروخته شده
893,881	456,851	458,633	410,553	189,879	ارزش سهام فروخته شده
337	346	316	421	419	تعداد شرکت‌های مشمول در بورس (شرکت)

مأخذ: گزارش اقتصادی استان ۱۳۸۸

نمودار ۵. سهام خریداری و فروخته شده در بورس منطقه‌ای زنجان

جدول ۱۶. وضعیت شرکت‌های کارگزاری مستقر در تالار بورس زنجان

ردیف	نام شرکت کارگزاری	تعداد پرسنل	وضعیت فعالیت
1	بانک کشاورزی	2	فعال
2	مفید	4	فعال
3	پارس نمودگر	3	فعال
4	اردیبهشت ایرانیان	3	فعال
5	تحلیل‌گران بصیر	3	فعال
6	بانک پاسارگاد	3	فعال
7	کارآمد	1	فعال
8	فارابی	2	فعال
9	بورس بیمه‌ایران ۱	4	فعال
10	بورس بیمه‌ایران ۲		فعال
11	آراد ایرانیان	4	فعال
12	سرمایه و داشت	2	فعال

مأخذ: تالار بورس زنجان

۳-۶-۱- خدمات ارائه شده در بورس منطقه‌ای زنجان

خدمات ارائه شده در زمینه امور سهامداران در بورس منطقه‌ای زنجان به شرح ذیل است:

- تهییه بولتن‌های آماری و توزیع آن بین کلیه سهامداران، کارخانجات تولیدی و خدماتی در سطح استان و کلیه ادارات دولتی
- اطلاع‌رسانی به سهامداران از نتایج برگزاری مجامع شرکت‌های بورسی و نحوه دریافت سود و افزایش سرمایه شرکت‌های بورسی به صورت هر دو ماه یک بار و به صورت جزو (شامل نام شرکت، نوع مجمع، نتیجه مجمع، تاریخ و زمان برگزاری مجمع، نحوه دریافت مطالبات سهامدار از شرکت)
- برگزاری کلاس‌های آموزش مقدماتی ویژه سهامداران جدیدالورود برای آشنایی با بورس و برگزاری کلاس‌های آموزشی پیشرفته (قوانین و مقررات بورس، تحلیل تکنیکال، کاربرد کامپیوتر در بورس اوراق بهادار)
- تهییه و طراحی CD‌ها و جزوات آموزشی متناسب با دوره و انتشار آن بین سهامداران در طول دوره برگزاری کلاس‌ها
- ارائه اطلاعات مهم در مورد شرکت‌ها و همچنین فرهنگ‌سازی در مورد اوراق مشارکت و ابزارهای جدید ارائه شده در بورس از طریق تلویزیون‌های نصب شده در تالار
- راهنمایی سهامداران جدیدالورود و آشنا نمودن با شیوه‌های صحیح خرید و فروش و تحلیل اطلاعات

خدمات ارائه شده در زمینه نظارت بر معاملات در بورس منطقه‌ای زنجان به شرح ذیل است:

- نظارت بر انجام معاملات روزانه و رفع موانع و مشکلات کارگزاران
- هماهنگی با شرکت مدیریت فناوری بورس تهران در خصوص حل مشکلات رایانه‌ای کارگزاران
- همکاری در رسیدگی به شکایت سهامداران از کارگزاران و تخلفات کارگزاران
- بازدید از دفاتر کارگزاری و رسیدگی به چارچوب قوانین و مقررات که در این خصوص به صورت دوره‌ای از دفاتر شرکت‌های کارگزاری بازرسی به عمل آمده و ارسال فرمت مربوطه به مبادی ذیربطة
- تهیه و ارسال گزارشات هفتگی به مدیریت محترم بورس زنجان و رسانه‌های گروهی و روزنامه‌ها
- تهیه گزارشات تحلیلی از شرکت‌های بورسی استان زنجان
- انعکاس مسائل و مشکلات مربوط به سهام شرکت‌های استان به مدیران ارشد شرکت بورس
- کشف مواردی از جعل سهام و برخورد با متخلفین از طریق مراجع ذیصلاح قانونی

۷-۳-عملکرد مالیاتی استان زنجان

عملکرد مالیاتی استان را می‌توان از طریق درآمدهای مالیاتی مورد بررسی قرار داد. وصولی درآمدهای مالیاتی استان زنجان در سال ۱۳۸۴، ۴۲۵۴۶۹ میلیون ریال بوده است که در سال ۱۳۸۸ به ۱۰۲۵۶۵۷ میلیون ریال افزایش یافته است از کل وصولی درآمدهای مالیاتی در سال ۱۳۸۸، ۸۲۴۷۷۱ میلیون ریال مالیات مستقیم و مابقی وصولی مالیات غیرمستقیم، بوده است. مالیات‌های مستقیم طی دوره مورد بررسی به طور متوسط ۲۵.۸ درصد و مالیات‌های غیر مستقیم ۵۱.۳ درصد رشد داشته است. طی سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۸۴، متوسط سهم مالیات‌های غیرمستقیم و غیر مستقیم از کل درآمدهای مالیاتی به ترتیب ۸۱.۲ و ۱۸.۸ درصد بوده است. افزایش سهم مالیات‌های غیرمستقیم در درآمدهای عمومی و درآمدهای مالیاتی طی دوره عمدها به دلیل اجرایی شدن قانون مالیات بر ارزش افزوده بوده است. مقایسه رشد درآمدهای مالیاتی استان با نرخ تورم طی سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۸۴ نشان می‌دهد رشد درآمدهای مالیاتی بیشتر از نرخ تورم بوده است. ولی در سال ۱۳۸۷ رشد درآمدهای مالیاتی به میزانی کمتر از نرخ تورم در این سال رشد داشته است که این امر عمدها به دلیل بالابودن سهم شرکت‌های معدنی استانی، در تأمین مالیات برشرکت‌ها و کاهش فعالیت این شرکت‌ها به دلایل متعدد تأثیرپذیری از کاهش قیمت فلز روی در بازار جهانی بوده است. رشد درآمدهای مالیاتی در سال ۱۳۸۸، نیز بیش از نرخ تورم در این سال بوده است.

نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی که به عنوان شاخصی برای تعیین ظرفیت بالقوه یا توان مالیاتی استفاده می‌شود طی سال‌های ۱۳۸۶-۱۳۸۴ به طور متوسط ۲.۹ درصد بوده است که نسبت به میانگین کشوری این

شاخص، (۷.۸ درصد) در سطح پایینی قرار دارد. نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی استان در سال ۱۳۸۴، ۸۶ درصد و برای سال ۳.۴، ۲.۵ درصد بوده است.

نبوغ ساختار مناسب مالیاتی، محدود بودن پایه‌های مالیاتی، نبود فرهنگ پرداخت مالیات و معافیت‌های مالیاتی به عنوان مهم‌ترین علل پایین بودن این نسبت مطرح است. گسترش پایه‌های مالیاتی از طریق حذف معافیت‌های مالیاتی و وصول به موقع درآمدهای مالیاتی به وسیله کوتاه نمودن دوره‌های مالیاتی در افزایش این نسبت مؤثر خواهد بود.

جدول ۱۷. درآمدهای استان زنجان به تفکیک نوع درآمد (میلیون ریال)

1388		1387		1386		1385		1384		شرح
عملکرد	مصطفوب	عملکرد	مصطفوب	عملکرد	مصطفوب	عملکرد	مصطفوب	عملکرد	مصطفوب	
1025657	920510	883410	865914	865914	883410	865914	460200	425469	296658	درآمدهای مالیاتی
824771	841210	725908	749701	749701	725908	749701	388080	341783	256500	مالیات مستقیم
200886	79300	1575052	116213	116213	1575052	116213	72120	83686	40158	مالیات غیرمستقیم
126690	155298	99011	104453	104453	99011	104453	65684	66535	64142	سایر درآمدها
1152347	1075808	982421	970367	970367	982421	970367	525884	492004	360800	کل درآمدهای استانی
145504	-	97614	-	-	97614	-	-	75706	-	درآمدهای ملی
1297851	-	1080035	-	-	1080035	-	-	567710	-	جمع درآمدهای استانی و ملی

مأخذ: گزارش اقتصادی استان زنجان سال ۱۳۸۸

۳-۸- وضعیت اشتغال در سازمان‌های وابسته به سازمان امور اقتصادی و دارایی استان زنجان

وضعیت اشتغال و میزان سواد کارکنان سازمان‌های وابسته به سازمان امور اقتصادی و دارایی زنجان در جداول

زیر نشان داده شده است:

جدول ۱۸. وضعیت استخدامی کارکنان وابسته به سازمان امور اقتصادی و دارایی استان زنجان

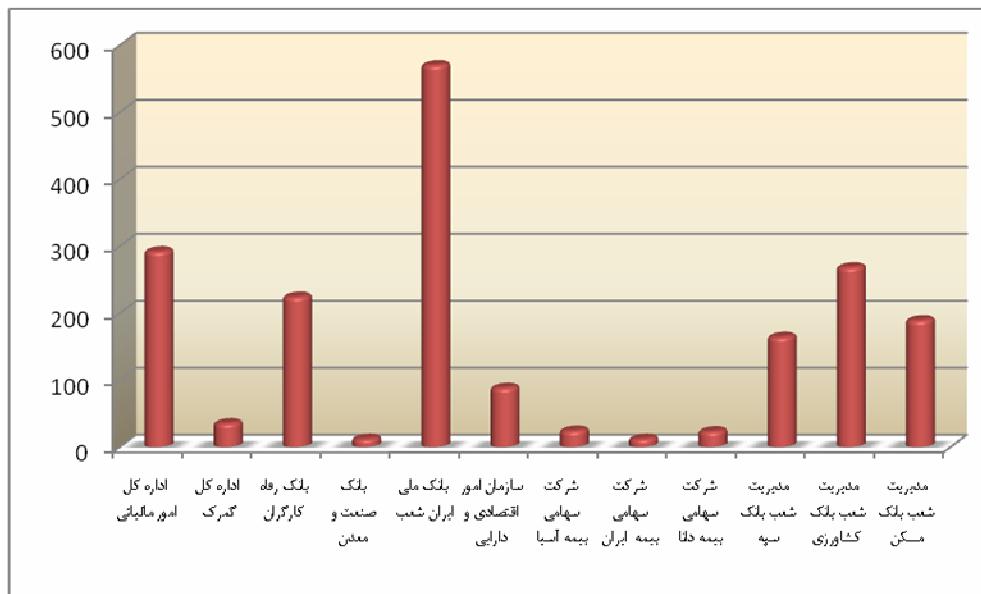
سایر	شرکتی	قراردادی	کارگر موقت	تعداد کارکنان		دستگاه متبوع		
				کارگر دائمی	پیمانی	رسمی	جمع	
۳	۱۹	۲۳	۰	۰	۸۱	۱۶۶	۲۹۲	اداره کل امور مالیاتی استان زنجان
۰	۰	۴	۰	۰	۱۲	۱۹	۳۵	اداره کل گمرک استان زنجان
۰	۲۹	۰	۰	۰	۳۲	۱۶۳	۲۲۴	بانک رفاه کارگران
۰	۱	۰	۰	۰	۴	۷	۱۲	بانک صنعت و معدن
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵۷۰	۵۷۰	بانک ملی ایران شعب استان زنجان
۲	۹	۴	۰	۰	۱۷	۵۶	۸۸	سازمان امور اقتصادی و دارایی استان زنجان
۰	۰	۷	۰	۰	۰	۱۷	۲۴	شرکت سهامی بیمه آسیا
۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱۱	۱۲	شرکت سهامی بیمه ایران
۲	۳	۴	۵	۰	۰	۹	۲۳	شرکت سهامی بیمه دانا
۰	۲۴	۰	۰	۰	۱	۱۳۹	۱۶۴	مدیریت شعب بانک سپه
۰	۰	۰	۰	۰	۴۱	۲۲۷	۲۶۸	مدیریت شعب بانک کشاورزی
۰	۲۲	۰	۰	۰	۲	۱۶۵	۱۸۹	مدیریت شعب بانک مسکن
۰	۸	۰	۰	۰	۳۵	۹	۵۲	مدیریت شعب پست بانک

مأخذ: سالنامه آماری استان زنجان ۱۳۸۸

با توجه به داده‌های جدول می‌بینیم که از میان دستگاه‌های وابسته به سازمان امور اقتصادی و دارایی استان زنجان، بانک ملی با مجموع ۵۷۰ کارمند، بیشترین کارکنان را به خود اختصاص داده است، اداره امور مالیاتی و بانک کشاورزی از این منظر در مقام‌های بعدی قرار دارند. بانک صنعت و معدن و شرکت سهامی بیمه ایران با ۱۲ کارمند در پایین‌ترین جایگاه قرار دارند. مقایسه وضعیت استخدامی نشان‌دهنده آن است که بیشتر کارکنان به صورت رسمی (۸۱.۵٪ کارکنان) مشغول به فعالیتند، پس از آن نیز نیروهای پیمانی و شرکتی با ۱۰ و ۶ درصد مجموع کارکنان قرار دارند.

سند توحد اشتغال و سریاه کذاری استان زنجان

نمودار ۶. کارکنان سازمان‌های وابسته به سازمان امور اقتصادی و دارایی استان زنجان

مقایسه کارمندان از منظر مدرک تحصیلی نشان می‌دهد که ۳۸.۶ درصد کارمندان سازمان‌های وابسته به سازمان امور اقتصادی و دارایی دارای مدرک دیپلم، ۳۷.۷ درصد مدرک لیسانس و ۱۲.۵ درصد مدرک فوق دیپلم، ۹.۱ درصد زیر دیپلم و ۱.۹ درصد دارای مدرک فوق لیسانس هستند.

جدول ۱۹. وضعیت کارکنان وابسته به سازمان امور اقتصادی و دارایی استان زنجان از منظر مدرک تحصیلی

مدرک تحصیلی							دستگاه متبع
دکتری	فوق لیسانس	لیسانس	فوق دیپلم	دیپلم	زیر دیپلم	جمع	
0	7	163	53	41	28	292	اداره کل امور مالیاتی استان زنجان
0	3	95	18	41	9	166	اداره کل جمع آوری و فروش اموال تملیکی استان زنجان
0	0	23	2	10	0	35	اداره کل گمرک استان زنجان
0	4	86	45	64	25	224	بانک رفاه کارگران
0	2	7	1	1	1	12	بانک صنعت و معدن
0	7	154	65	303	41	570	بانک ملی ایران شعب استان زنجان
0	8	44	14	12	10	88	سازمان امور اقتصادی و دارایی استان زنجان
0	0	7	2	11	4	24	شرکت سهامی بیمه آسیا
0	0	5	0	6	1	12	شرکت سهامی بیمه ایران
0	0	10	4	8	1	23	شرکت سهامی بیمه دانا
0	4	59	6	67	28	164	مدیریت شعب بانک سپه
1	5	74	45	131	12	268	مدیریت شعب بانک کشاورزی
0	0	69	5	89	26	189	مدیریت شعب بانک مسکن
0	1	36	3	11	1	52	مدیریت شعب بانک پست

۱۳۸۸: سالنامه آماری استان زنجان

۴- ارزیابی سیاست‌ها و اقدامات اجرایی سازمان امور اقتصادی و دارایی استان برای توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در برنامه‌های سوم و چهارم توسعه

جهت پاسخگویی به نیازهای مطالعاتی و فایق آمدن بر ضعف نبود سیستم جامع اطلاعاتی و آماری در سطح استان در تمامی زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و منجمله اشتغال و سرمایه‌گذاری، در این سال‌ها با همت تمامی دستگاه‌ها و از جمله سازمان امور اقتصادی و دارایی استان گزارش‌هایی جامعی همچون طرح آمایش سرزمینی و گزارش‌های اقتصادی منظم و جامعی در خصوص فرصت‌های سرمایه‌گذاری، تعداد واحدهای صنعتی فعال، جمعیت شاغل، زیرساخت‌های استان و .... همواره منتشر گردیده است که هم از تکالیف برنامه‌های توسعه بوده است و چراغ راهی برای سرمایه‌گذاران و سیاست‌گذاران ملی و محلی بوده است.

۴-۱- در فعالیت‌های تحت تصدی سازمان امور اقتصادی و دارایی استان زنجان

با توجه به جایگاه و اهمیت ویژه اشتغال و کاهش بیکاری در شاخص‌های توسعه‌یافته‌گی جوامع، و نیز با توجه به رشد بالای جمعیت در دهه ۱۳۵۵-۶۵، افزایش نرخ مشارکت از جانب فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های کشور به ویژه زنان، تشدید عدم تعادل‌های منطقه‌ای، پرکاری و چند شغلی، روند رو به رشد مهاجرت روستائیان به شهرها از یکسو و عدم تحرک کافی اقتصادی کشور طی سال‌های گذشته از سوی دیگر که جوابگوی این عرضه شتابان نبوده است، دولت مصمم به اجرای طرح‌هایی چون طرح ضربتی اشتغال، طرح می‌گیردی کوچک اقتصادی زود بازده و کارآفرین به منظور تقویت بخش خصوصی و ایجاد اشتغال بیشتر علاوه بر راهکارهای مورد نظر در برنامه‌های سوم و چهارم توسعه شده است.

بررسی آمار عملکرد طرح می‌گیردی زود بازده از تاریخ اجرای طرح تا پایان فروردین ماه ۱۳۸۷ در استان زنجان نشان می‌دهد از مجموع طرح‌های معرفی شده به بانک‌ها از نظر میزان اعتبار، ۷۴ درصد به بخش صنعت، ۱۴ درصد به بخش کشاورزی، ۱۰ درصد به بخش خدمات و ۱.۸ درصد به بخش مسکن مربوط بوده است. اما از نظر تعداد طرح‌های معرفی شده سهم بخش‌های کشاورزی و خدمات ۴۸ درصد و بخش صنعت ۴ درصد و بخش مسکن ۱ درصد بوده است. بیشترین میزان سرانه اعتبار برای هر شغل در طرح‌های معرفی شده به بانک‌ها نیز با ۰.۵ میلیارد ریال مربوط به بخش صنعت بوده است که در حدود چهار برابر سرانه اعتبار در طرح‌های بخش کشاورزی، مسکن و ۶ برابر سرانه اعتبار در طرح‌های بخش خدمات بوده است. با توجه به اینکه بخش صنعت ۴ درصد مجموع طرح‌ها و ۷۴ درصد از مجموع اعتبارات طرح‌های معرفی شده به بانک‌ها را تشکیل داده است و همچنین با عنایت به آمار میزان سرانه اعتبار برای هر شغل در بخش صنعت می‌توان گفت بیشترین طرح‌های معرفی شده به بانک در این بخش به

طرح‌های بزرگ صنعتی اختصاص داشته که عمدتاً نیز برای تثبیت اشتغال موجود و هزینه جاری و سرمایه در گردش نیازمند اخذ تسهیلات بوده‌اند. همچنین بخش‌های کشاورزی و خدمات نیز که از نظر تعداد ۴۸ درصد و از نظر میزان اعتبار ۱۴ و ۱۰ درصد مجموع طرح‌های معرفی شده به بانک‌ها را تشکیل داده‌اند به طور متوسط از تعداد اشتغال ۱ و ۲ نفر در هر طرح برخوردار بوده‌اند. آمار فوق نیز بیانگر آن است که تسهیلات مورد نیاز در بخش‌های کشاورزی و خدمات (با توجه به کمتر سرمایه بر بودن این دو بخش نسبت به بخش صنعت) عمدتاً به منظور سرمایه در گردش و هزینه‌های جاری طرح‌های معرفی شده است. از مجموع اعتبار طرح‌های تصویب شده توسط بانک نیز ۶۷.۲ درصد به بخش صنعت، ۱۷.۴ درصد به بخش کشاورزی، ۱۲ درصد به بخش خدمات و ۳ درصد نیز به بخش مسکن اختصاص داشته است. بیشترین نسبت طرح‌های مصوب به معرفی شده نیز از نظر تعداد با ۸۶.۵، ۷۳.۹، ۷۳.۵ و ۷۷.۱ درصد به ترتیب متعلق به بخش‌های مسکن، صنعت، کشاورزی و خدمات و از نظر میزان اعتبار با ۸۲.۸ و ۴۵.۵ درصد به ترتیب متعلق به بخش‌های مسکن، کشاورزی، خدمات و صنعت بوده است. در مجموع از کلیه طرح‌های معرفی شده به بانک‌ها از نظر تعداد ۷۵.۳ و از نظر میزان اعتبار ۱.۱ درصد طرح‌ها به مرحله تصویب رسیده‌اند. نسبت طرح‌های عقد قرارداد شده به مصوب نیز از نظر تعداد ۷۴.۸ و از نظر میزان اعتبار ۷۹ درصد بوده است اعتبار مورد نیاز ۹۸ درصد از مجموع تعداد طرح‌هایی که به مرحله عقد قرارداد رسیده اند نیز توسط سیستم بانکی پرداخت شده است که از نظر میزان اعتبار ۸۵.۶ درصد کل اعتبار طرح‌های عقد قرارداد شده با بانک‌ها را تشکیل می‌دهد. از نظر تعداد، ۶۳.۹ درصد و از نظر میزان اعتبار ۳۳.۷ درصد از طرح‌های پرداخت شده توسط بانک‌ها در مدت مورد بررسی به بهره‌برداری رسیده‌اند که از نظر ایجاد فرصت‌های شغل جدید نیز ۶۳.۸ درصد از میزان پیش‌بینی در طرح‌های پرداخت شده، محقق گردیده است.

عدم تعیین زمان تنفس و مدت زمان باز پرداخت تسهیلات به طور شفاف در آیین‌نامه اجرائی می‌گیرد زود بازده و همچنین نبود مکانیزم نظارتی و ضمانت اجرائی لازم برای کنترل تعداد اشتغال پیش‌بینی شده در طرح به همراه کمبود نیروی کارشناسی بانک‌های عامل جهت بررسی و بازدید از مشکلات اجرای صحیح طرح بوده است.

در مجموع نسبت میزان اعتبار طرح‌های عقد قرارداد شده به کل اعتبار اختصاص یافته به استان که در واقع بیانگر میزان جذب تسهیلات می‌باشد، در مدت مورد بررسی ۵۷ درصد بوده است. بالاترین این نسبت با ۷۷ درصد مربوط به بخش صنعت و سپس بخش‌های مسکن، خدمات و کشاورزی به ترتیب با ۷۱.۴، ۴۰.۱ و ۳۰.۵ درصد بوده‌اند کمبود کارشناسان خبره در بانک‌های عامل و دستگاه‌های اجرائی جهت بررسی و ارزیابی طرح‌ها، عدم شفافیت آئین نامه از لحاظ ارائه وثیقه توسط متقاضیان از مشکلات اجرای طرح توسط بانک‌های عامل بوده است. میانگین تعداد اشتغال پیش‌بینی شده در طرح‌های عقد قرارداد شده به طور متوسط در بین کلیه بخش‌ها ۲ نفر بوده

است این نسبت برای بخش‌های صنعت، مسکن، کشاورزی و خدمات به ترتیب ۱۶، ۱۲، ۱ و ۲ نفر بوده‌اند. میانگین میزان سرانه اعتبار برای هر شغل نیز در بین کلیه بخش‌ها ۲۲۰ میلیون ریال بوده است. این رقم در بخش صنعت ۴۴۰، بخش کشاورزی ۱۵۰، بخش مسکن ۱۱۰ و بخش خدمات ۷۰ میلیون ریال بوده است. میانگین این شاخص در طرح‌های پرداخت شده و به بهره‌برداری رسیده به ۱۹۰ و ۱۰۰ میلیون ریال کاهش یافته است ولی میانگین تعداد اشتغال در طرح‌های بهره‌برداری شده ۲ نفر بوده و تغییری نکرده است لذا در مجموع تعداد فرصت‌های شغلی ایجاد شده با بهره‌برداری رسیدن ۵۷۱۱ طرح با اعتبار ۱۰۹۴ میلیارد ریال در استان، ۱۰۷۰۴ نفر بوده و میزان سرمایه لازم برای ایجاد هر شغل نیز ۱۰۰ میلیون ریال بوده است. با توجه به اینکه هدف دولت در سال ۱۳۸۵، ایجاد یک میلیون فرصت شغلی جدید با مبلغ ۱۸۰ هزار میلیارد ریال سرمایه‌گذاری از محل اعتبارات می‌گیرد کوچک اقتصادی زود بازده بوده است لذا به طور متوسط برای ایجاد هر شغل ۱۸۰ میلیون ریال در نظر گرفته شده است. لازم به ذکر است یکی از مهمترین مشکلات آینه‌نامه اجرایی این طرح، عدم توجه به رابطه میزان سرمایه با تعداد نیروی کار و یا سرمایه‌گذاری لازم برای هر شغل به تفکیک بخش‌های مختلف اقتصادی بوده است که موجب سلیقه‌ای عمل کردن بانک‌ها در ارزیابی طرح‌ها شده است.

۴-۲- در فعالیت‌های بخش‌های خصوصی و تعاضی تحت ناظارت سازمان امور اقتصادی و دارایی استان زنجان

بررسی فصل ششم قانون برنامه سوم توسعه نشان می‌دهد که وزارت‌خانه‌های وقت کشور، امور اقتصاد و دارایی، صنایع، کار و امور اجتماعی، نفت، نیرو، پست و تلگراف و تلفن و امور خارجه و نیز بانک مرکزی، سازمان برنامه و بودجه و صدا و سیما هر یک به نحوی در امر توسعه اشتغال دخیل شده‌اند. مسئولیت وزارت کشور انتقال فرصت‌های شغلی در اختیار اتباع بیگانه به جویندگان کار ایرانی بوده است. وزارت امور خارجه نیز عضو کمیته‌ای بوده است که با هدف اعزام نیروی کار به خارج کشور، تشکیل آن پیش‌بینی شده بود. وزارت‌خانه‌های نفت و نیرو، پست و تلگراف و تلفن نیز وظیفه ایجاد زیرساخت‌های فیزیکی لازم جهت ایجاد شهرک‌ها و نواحی صنعتی را دارا بوده‌اند. به استثنای سازمان صدا و سیما سایر دستگاه‌های یاد شده وظیفه ارائه تسهیلات مالی لازم در راستای توسعه اشتغال در قالب وام‌های بانکی، یارانه تسهیلات و تحفیقات بیمه‌ای و مالیاتی را داشته‌اند. سازمان صدا و سیما هم مکلف شده بود با همکاری سایر دستگاه‌های دولتی برنامه‌های آموزشی با هدف توسعه کسب و کارهای کوچکی که نیاز به سرمایه اندک دارند را اجرا نماید. با این توضیح می‌توان گفت در قانون برنامه سوم وظایف مشخصی را برای بخش اقتصادی در نظر گرفته است. در طول برنامه چهارم مهمترین برنامه‌ای که در راستای حمایت از ایجاد

اشتغال در کشور به اجرا درآمده است را می‌توان قانون اعطای تسهیلات به می‌گیرید کوچک (دارای کمتر از ۵۰ نفر کارکن) و زودبازد دانست که در سال ۱۳۸۴ به تصویب هیات دولت رسید و بر اساس ماده ۳ آن بانک‌های عامل مکلف شدند طی سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۸۴ به تدریج ۲۰ الی ۵۰ درصد منابع خود را در قالب تسهیلات ارزان قیمت بانکی در اختیار طرح‌های اشتغال‌زای زود بازده قرار دهند.

مطابق گزارش عملکرد تسهیلات می‌گیردی اقتصادی زود بازده و کارآفرین استان زنجان که در تاریخ ۱۳۸۹/۹/۱۵ از سوی استانداری زنجان منتشر شده است، از ابتدای اجرای طرح در سال ۱۳۸۴ تا تاریخ انتشار گزارش از محل تسهیلات موضوع آیین‌نامه گسترش می‌گیرد اقتصادی و کارآفرین مبلغ ۸۶۷۳.۳۸ میلیارد ریال به شبکه بانکی استان زنجان جهت پرداخت به طرح‌های سرمایه‌گذاری و اشتغال‌زا ابلاغ شده است که در جدول زیر به تفکیک سال ارائه می‌شود:

جدول ۲۰. میزان اعتبار ابلاغی به استان زنجان در راستای حمایت از می‌گیرد کوچک و متوسط

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	جمع کل
میزان اعتبار ابلاغی به استان (میلیارد ریال)	۱۲۹۵.۸۲	۲۷۰۰	۲۷۴۵	۱۳۳۵.۶	۵۴۶.۹۶	۸۶۷۳.۳۸
تسهیلات پایدار شده سال‌های ۸۴-۸۸ (مانده اعتبار)	۸۲۳	۶۲۷	۷۲۶	۳۶۷۸۰	۵۰	۲۱۷۶
سهم طرح‌های قرارداد منعقد نشده						
سهم طرح‌های نیمه تمام						
سهم سرمایه در گردش						
مجموع کل						

مأخذ: استانداری استان زنجان

مطابق با این گزارش، تعداد طرح‌های ارسالی از سوی کارگروه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان به بانک‌های عامل برابر با ۱۵۰۹۵ طرح با پیش‌بینی اشتغال‌زا بی ۳۶۷۸۰ نفر و تسهیلات درخواستی به مبلغ ۹۵۳۹۹۹۲۴ میلیون ریال (۹۵۳۹ میلیارد و ۹۲۴ میلیون ریال) بوده است.

تعداد ۱۱۹۲۰ طرح با میزان تسهیلات مورد نیاز به مبلغ ۵۸۴۳۶۳۸ میلیون ریال (۵۸۴۳ میلیارد و ۶۳۸ میلیون ریال) و پیش‌بینی اشتغال‌زا بی برای ۲۴۱۰۲ نفر (اشغال پیش‌بینی شده) به تصویب بانک‌های عامل استان رسیده است.

تعداد ۱۰۷۱۵ طرح با میزان تسهیلات ۵۲۵۵۶۴۴ میلیون ریال (۵۲۵۵ میلیارد و ۶۴۴ میلیون ریال) و اشتغال‌زا بی برای ۲۱۸۵۰ نفر بین مجریان و بانک‌های عامل استان عقد قرارداد شده است.

مبلغ ۴۹۵۰۳۸۱ میلیون ریال (۴۹۵۰ میلیارد و ۳۸۱ میلیون ریال) تسهیلات برای ایجاد اشتغال برای ۲۱۶۸۱ نفر به تعداد ۱۰۶۸۶ طرح سرمایه‌گذاری پرداخت شده است تعداد ۷۶۲۱ طرح با میزان تسهیلات دریافتی به مبلغ ۱۶۵۰۷۸۳ میلیون ریال (۱۶۵۰ میلیارد و ۷۸۳ میلیون ریال) به بهره‌برداری رسیده و برای ۱۴۶۸۳ نفر اشتغال ایجاد نموده است (اشغال تحقق یافته).

۵- تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای اشتغال در بخش‌های تحت تصدی و نظارت دستگاه به منظور تعیین مزیت‌های نسبی و رقابتی بخش‌های تولیدکننده کالاها و خدمات قابل مبادله در بازار

در این بخش قوتها، ضعفها، فرصت‌ها و تهدیدهای اشتغال مرتبط با سازمان امور اقتصادی و دارایی استان زنجان و دستگاه‌های تحت تصدی و نظارت آن مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱-۱- نقاط قوت

- دسترسی ۳۳ درصد از می‌گیرد استان به خط اعتباری یا تسهیلاتی
- فعال بودن بورس اوراق بهادر در استان و روند افزایشی متوسط ارزش خرید و فروش روزانه سهام استان زنجان از سال ۱۳۸۳ به بعد شاهد حضور بورس اوراق بهادر در استان بوده و بورس استان به دلایلی نظیر حضور شرکت‌های بزرگ استان در بورس، و صاحب سهام بودن درصد بالایی از مردم استان شاهد رونق خوبی بوده است.

• وجود شرکت‌های سرمایه‌گذاری در استان

شرکت‌های سرمایه‌گذاری یکی از منابع مهم تجهیز سرمایه‌های خرد جامعه می‌باشند که دارای مزایایی از قبیل کاهش ریسک سهامداران خرد، تضمین رقم سوددهی قابل ملاحظه، سهولت دسترسی به دارایی و نقدشوندگی بالا و... می‌باشند. شرکت‌های سرمایه‌گذاری معتبر دارای شعب گسترده‌ای در استان زنجان هستند و در سال گذشته بازدهی سود این شرکت‌ها بیش از ۵۰ درصد بوده که معادل ۳ تا ۴ برابر سود سالانه بانک‌ها و فعالیت‌های اقتصادی دیگر بوده است.

- فراهم بودن امکان سرمایه‌گذاری مناسب و متنوع در دارایی‌ها و کاهش ریسک در صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک سهام

• روند افزایشی متوسط ارزش خرید و فروش روزانه سهام در بازار بورس

ارزش خرید و فروش سهام در بازار بورس زنجان از ۹۳۳۹ میلیون ریال در سال ۱۳۸۳ به ۴۱۴۵۵۰۲ میلیون ریال در سال ۱۳۸۹ رسیده است. طی این مدت تعداد سهام مبادله شده از ۲۲۲ هزار سهم به ۱۳۹۰۹۰۸ هزار سهم افزایش یافته است.

• نصب و راهاندازی سیستم آ. سی. کودا در گمرک، نرمافزار بانک اطلاعات صادرکنندگان، یارانش،

نمونش، ثبتارش و ... در گمرک

با توجه به استفاده روز افزون از فناوری اطلاعات و کاربردهای فراوان آن نصب سیستم آ. سی. کودا در گمرک استان زنجان و استفاده از نرمافزار بانک اطلاعات صادرکنندگان، یارانش، نمونش، ثبتارش می‌تواند ضمن سرعت بخشیدن به انجام امور، شفافیت بیشتر عملکرد گمرک را نیز منجر شود.

• تعامل گمرک با صاحبان کسب و کار

گمرک استان زنجان توانسته است تعاملی مناسب با صاحبان کسب و کار داشته باشد، بین صاحبان صنایع و گمرک اعتماد متقابل وجود دارد. این مساله می‌تواند به بهبود تعاملات اقتصادی استان و در نتیجه آن وضعیت اقتصادی استان منجر شود.

• واقع شدن گمرک در مسیر بزرگراه

یکی از ویژگی‌های قابل توجه گمرک استان این است که این سازمان در مسیر راه بزرگراه واقع شده است و این مساله ورود و خروج کالا و انجام تبادلات را راحت‌تر می‌سازد.

• اعزام ارزیاب از گمرک به واحدهای تولیدی

گمرک استان در جهت کاهش بوروکراسی‌های اداری ارزیاب را به واحدهای تولیدی اعزام می‌کند و ارزیابی را در محل تولید و خدمات صادرکننده انجام می‌دهد.

۲-۵- نقاط ضعف

• بروکراسی پرهزینه در فرآیند دریافت اعتبار

در مراحل دریافت اعتبار، سرمایه‌گذاران با مشکلات عدیدهای روبرو می‌شوند. تعداد زیاد استعلام‌ها، مشکلات مربوط به وثیقه، دردرس‌های ناشی از یافتن ضامن معتبر و ... از این قبیل مشکلات می‌باشد. ۶۱ درصد صاحبان کسب و کار در استان زنجان دسترسی به منابع مالی را به عنوان یک مانع عمده در زمینه سرمایه‌گذاری قلمداد کردند. در

میان شکایت‌های واصله به ستاد سرمایه‌گذاری استان دشواری در کسب اعتبار بیشترین فراوانی را در موضوع شکایات دارد.

• گردش مالی شرکت‌های بزرگ استان در بانک‌های خارج استان

دفتر مرکزی و حساب‌های مالی شرکت‌های بزرگ استان معمولاً خارج از استان و در پایتخت است. این موضوع فرصت استفاده از این سرمایه‌ها را کاهش می‌دهد.

• ضعف بدنی کارشناسی بانک‌ها در ارزیابی فنی، اقتصادی طرح‌ها

با توجه به تنوع زمینه درخواست تسهیلات و تعداد محدود کارشناسان شاغل در بانک‌ها و عدم وجود یک بانک اطلاعاتی معتبر برای ارزیابی طرح‌ها، برای کارشناسان موجود در بانک‌ها امکان ارزیابی دقیق اقتصادی طرح‌های پیشنهادی به بانک‌ها در یک زمان معقول وجود ندارد و لذا ممکن است یک طرح دارای توجیه اقتصادی رد شود و یا بر عکس به طرح‌های فاقد توجیه اقتصادی تسهیلات اعطاء شود. افتتاح شعب تخصصی و یا برونو سپاری کارشناسی و ارزیابی طرح‌ها به شرکت‌های تخصصی از راهکارهای حل این معضل می‌باشد.

• سطح بالای تسهیلات تکلیفی در استان

بنا به تعریف، تسهیلات تکلیفی به آن دسته از وام‌هایی گفته می‌شود که با معرفی از طرف دولت پرداخت می‌شود، حتی اگر طرح توجیه اقتصادی نداشته باشد. روند رو به افزایش اعطای تسهیلات تکلیفی بانک‌های دولتی استان طی سال‌های گذشته و افزایش نسبت مصارف به منابع این بانک‌ها و تحمل جریمه ۳۴ درصدی بانک مرکزی گواه انحراف این مؤسسات از اهداف تعیین شده برای مؤسسات انتفاعی است. بالا بودن تسهیلات تکلیفی که بعضًا توجیه اقتصادی ندارند نه تنها موجب انحراف بانک‌ها و مؤسسات مالی از اهداف خود می‌شوند، بلکه اعتبارات باقی مانده برای سایر سرمایه‌گذاران خصوصی را کاهش می‌دهد.

• سطح بالای معوقات بانکی در استان

معوقات بانکی یکی از شاخص‌های تشخیص ضعف سیستم بانکی و ضعف سرمایه‌گذاری در استان می‌باشد. میزان معوقات بانکی در پایان پائیز ۱۳۸۹ معادل ۲۲۸۹۲۰۴ میلیون ریال می‌باشد که نسبت به اعتبارات استان رقم قابل ملاحظه‌ای می‌باشد.

• عدم صدور بیمه کشاورزی توسط بیمه‌های تجاری

بیمه محصولات کشاورزی اطمینان بازپرداخت اقساط را فراهم می‌آورد و بدین ترتیب علاقمندی بانک‌ها را به اعطای وام‌های کشاورزی افزایش می‌دهد. نوسانات دمایی و همچنین نامنی طبیعی در جغرافیای کشور ما همیشه موجب بالا رفتن ریسک محصولات کشاورزی در کشور شده است.

- عدم بهره‌برداری از سیستم آ.سی. کودا در گمرک، علی‌رغم نصب سیستم با وجود نصب سیستم آ.سی. کودا در گمرک از این سیستم استفاده و بهره لازم برده نمی‌شود.

- عدم هماهنگی با سایر سازمان

میان گمرک استان با برخی سازمان‌ها چون جهاد کشاورزی و وزارت بهداشت هماهنگی لازم وجود ندارد، به عنوان نمونه این سازمان‌ها در صدور مجدد قرنطینه هماهنگی لازم با گمرک را ندارند. این عدم هماهنگی هزینه مبادله را افزایش می‌دهد و به عنوان مانعی بر سر راه کسب و کار است.

۳-۵- فرصت‌ها

- وجود شرکت‌های ارزیابی طرح

وجود امکان ارزیابی پروژه‌ها در استان یکی از عوامل مهم در تضمین سودآوری پروژه‌ها و همچنین پائین آمدن ریسک پروژه‌ها می‌باشد لذا برخورداری از شرکت‌های ارزیابی طرح و برخورداری کارشناسان معتبر و زده در رشته‌های مرتبط یکی از فرصت‌های تعمیق سرمایه‌گذاری در استان است.

- آشنایی مردم با بازار سرمایه

مردم استان آشنایی خوبی با سهام و بازار سهام دارند. نشان گستردگی آشنایی مردم با بازار بورس فقط استقبال مردم از کلاس‌های آموزشی بورس در مناطق مختلف استان نیست، بلکه شاید در کمتر شهری از شهرهای کشور شاهد تراکت‌های خرید و فروش سهام در پشت شیشه‌های آزانس‌های مسکن باشیم. با توجه به این فرصت می‌توان گفت که استراتژی پذیره‌نویسی سهام کارخانجات بزرگ استان می‌تواند با استقبال خوب مردم رو به رو شود که به تجهیز منابع خرد مردم در این صنایع کمک کند.

- وجود فرصت‌های سرمایه‌گذاری در زمینه‌های صنایع غذایی (تبديلی کشاورزی) و صنعت و معدن

وجود مزیت‌هایی در استان مانند منطقه حاصلخیز شهرستان‌های ابهر، خرمدره و راههای مواصلاتی متعدد زمینی، ریلی، هوایی. وجود صنایع بالا دستی و معدن گسترده رو زمینی و زیرزمینی منطقه، همچنین هم‌جواری با بازارهای مصرف بزرگ استان‌های شمالی و شمال غربی و دسترسی آسان به مرزهای غربی کشور فرصت‌های سرمایه‌گذاری متعددی را برای این استان فراهم کرده است.

- توسعه ابزارهای جدید در بازارهای مالی

معرفی ابزارهای جدید بازارهای مالی مانند صکوک و... می‌تواند در جذب سرمایه‌گذاری مردم خصوصاً به هنگام افزایش محصولات کشاورزی فرصتی برای بازار سرمایه باشد.

• وجود قانون بیمه مسئولیت و امکان تسری آن به مانده تسهیلات بانکی

در تعریف بیمه مسئولیت آمده است که «بیمه مسئولیت مدنی عقدی است که به موجب آن بیمه‌گر به ازای دریافت حق بیمه مقرر از بیمه‌گزار معهود است در صورت تحقق خطر موضوع بیمه، خسارت وارد به اشخاص ثالث را جبران کند». افزایش تسهیلات عموق و غیر جاری بانک‌ها در سال‌های اخیر، تجدید منابع بانک‌ها برای اعطای تسهیلات جدید را با مخاطره روبه‌رو کرده است. تسری بیمه مسئولیت به تسهیلات اعطایی و اطمینان خاطر واسطه‌های مالی در اعطای تسهیلات، گردش وجوده را در بازارهای مالی روان می‌نماید و فرصت جدیدی را برای بازار سرمایه فراهم می‌آورد.

• زمینه حضور بانک‌های سرمایه‌گذاری در استان

شاید یکی از علل افزایش تسهیلات غیر جاری در بانک‌ها علاوه بر اعطای تسهیلات تکلیفی، عدم توان کارشناسی بانک‌ها در ارزیابی طرح‌های متنوع سرمایه‌گذاری باشد که با تخصصی شدن بانک‌ها در زمینه‌های مشخص و تمرکز کارشناسان هر بانک بر زمینه فعالیت معین می‌تواند در ارزیابی صحیح طرح، و توان بازپرداخت اقساط بسیار مؤثر باشد.

• زمینه‌های ایجاد شعب تخصصی بر اساس مزیت‌های استان

با توجه به وجود شهرک صنعتی تخصصی سرب و روی در استان و همچنین فرآگیر بودن فعالیت‌هایی مثل کشاورزی و صنایع تبدیلی در استان زنجان و همچنین امکانات توسعه گردشگری می‌توان انتظار داشت که افتتاح شعب تخصصی توسط بانک‌های بزرگ و معتبر در استان با استقبال چشمگیر فعالین این عرصه‌ها مواجه گردد.

٤-٥- تهدیدها

• دخالت نهادهای غیر مرتبط در امور بانکی

مردمی بودن ساختار اداری کشور ما ایجاد می‌کند که مردم برای رفع موانع پیش روی به نهادهایی چون فرمانداری، دفتر امام جمعه، و دفتر نماینده مجلس مراجعه کنند، و مجاب نمایند که از ایشان دست نوشتهدای دریافت نمایند یا با مسئول بانکی تماس تلفنی برقرار کنند. بدیهی است در بررسی‌های اقتصادی، طرح این نوع توصیه‌ها پشتونه علمی و اقتصادی ندارد. این مسئله در سطح استان زنجان نیز رواج دارد. خود این مسئله ریشه بروز ناهنجاری‌های اقتصادی دیگری از قبیل افزایش مطالبات عموق بانکی می‌باشد.

• مشخص نبودن پارامترهای سرمایه‌گذاری در بلندمدت (پارامترهای اقتصادی، اجتماعی، سیاسی)

نوسانات بودجه و بی انصباطی مالی، مشخص نبودن قیمت حامل‌های انرژی در بلندمدت، تغییرات سالانه سیاست‌های بانکی و اعتباری و نظایر آن از قوت ارزیابی اقتصادی طرح‌ها در بلندمدت می‌کاهد. بی‌ثباتی این متغیرها

سرمایه‌گذاران را دچار تردیدهای گسترده‌ای می‌نماید تا آنجا که سرمایه‌ها به سمت بازارهایی با بازدهی بیشتر مانند بازار طلا و ارز سوق داده می‌شوند.

• بی ثباتی سیاست‌های کلان حاکم بر سیستم بانکی

سرمایه‌گذاری یکی از فعالیت‌هایی است که وابستگی زیادی به محیط خود دارد. معمولاً سرمایه‌گذاری بسیار زیاد به امنیت وابسته است. یکی از انواع امنیت، امنیت در قوانین و مقررات و سیاست‌های دولت است. هر چه سیاست‌های دولت و حاکمیت بی‌ثبات‌تر و وضعیت اقتصادی یک کشور متلاطم‌تر باشد امنیت سرمایه‌گذاری پائین‌تر خواهد بود. تعیین سود تسهیلات، آوازه یک رقمی شدن آن، تسهیلات تکلیفی، اعلام تسهیلات زود بازده و... بدون توجه به توان سیستم بانکی و آثار این تصمیمات بر متغیرهای بانکی، تهدیدی جدی برای فعالیت‌های اعتباری است.

• تحریم اقتصادی و تبعات آن بر سیستم بانکی

تحریم اقتصادی موجب شده است تا در بسیاری از زمینه‌ها اقتصاد کشور با محدودیت‌هایی مواجه شود. عدم گشایش اعتبارات خارجی و جابه‌جایی وجود بین بانک‌های داخلی و خارجی و محدودیت‌های اعمال شده بر بازرگانی کشور و... نظام بانکی را به شدت متأثر کرده است. مهم‌ترین تأثیر آن بر بازار سرمایه محدود شدن ورود سرمایه‌ها به کشور و خروج سرمایه‌ها از آن و یا ورود ارز حاصل از صادرات به کشور و یا خروج ارز جهت خرید کالاهای سرمایه‌ای از خارج کشور می‌باشد.

۶- تعیین اهداف کمی سازمان امور اقتصادی در دوران برنامه پنجم

مطابق با برنامه راهبردی استان زنجان، اهداف کمی سازمان امور اقتصادی و دارایی استان در دوران برنامه پنجم بدین شرح است:

جدول ۲۱. اهداف کمی سازمان امور اقتصادی در دوران برنامه پنجم

ردیف	شاخص‌های کلیدی توسعه	واحد اندازه‌گیری	وضعیت سال پایه		پیش‌بینی سال ۱۳۹۴
			مقدار	سال	
۱	توسعه انسانی	میزان	۰.۸۰۰	۰.۷۴۱	۱۳۸۵
۲	شکاف سرانه تولید استان با کشور	درصد	۲۷	۳۷	۱۳۸۷
۳	نرخ بیکاری	درصد	۷	۸.۴	۱۳۸۸
۴	متوسط رشد تولید ناخالص داخلی استان (به قیمت ثابت)	درصد	۱۲	۵.۹	۸۷-۱۳۸۴
۵	سهم بخش کشاورزی در تولید ناخالص ملی	درصد	۱۴	۱۹	۱۳۸۷
۶	سهم بخش صنعت و معدن در تولید ناخالص ملی	درصد	۲۶.۵	۲۱.۴	۱۳۸۷

مأخذ: برنامه راهبردی توسعه استان

- شاخص توسعه انسانی بنا به تأکید ماده ۲۴ قانون برنامه پنجم کشور و با استناد به گزارش مستندات برنامه توسعه استراتژیک استان (بررسی شاخص توسعه انسانی در استان زنجان، ۱۳۸۹)
- در دوره ۱۳۷۹-۸۷، پایین‌ترین میزان شکاف مربوط به سال ۱۳۸۵ با ۳۵ درصد و بیشترین شکاف مربوط به سال ۱۳۸۰ با ۴۳ درصد بوده است؛ بنا به آخرین اطلاعات، کاهش ۱۰ درصد در برنامه پنجم لحاظ شده است.
- کاهش نرخ بیکاری متناظر با بند «د» ماده ۲۳۴ قانون برنامه پنجم کشور هدف‌گذاری شده است.
- متوسط نرخ رشد تولید ۱۲ درصدی جهت نیل به هدف شاخص توسعه انسانی و هدف کاهش شکاف سرانه تولید استان از کشور، بالاترین از نرخ متوسط ۸ درصدی تولید ناخالص داخلی کشور هدف‌گذاری شده است.
- در راستای تغییر الگوی ساختار تولید استان و همسویی با الگوی کشور، تعديل سهم بخش کشاورزی، صنعت و معدن مد نظر قرار گرفته است.

۷- راهبردهای اساسی اشتغال دستگاه در دوران برنامه پنجم

همانگونه که در قبل نیز بیان شد، زمینه فعالیت‌های سازمان امور اقتصادی به طور مستقیم با اشتغال در ارتباط نبوده اما اقدامات و سیاست‌هایی که اتخاذ می‌نماید، بخش خصوصی و به تبع آن سرمایه‌گذاری و اشتغال را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در این راستا می‌توان استراتژی‌هایی که زمینه را برای اشتغال و سرمایه‌گذاری بیشتر فراهم می‌آورد به صورت زیر ارایه نمود:

- برنامه‌ریزی در راستای تخصیص بهینه منابع و اعتبارات بانکی
- بهبود فضای کسب و کار
- برنامه‌ریزی در جهت رفع موانع سرمایه‌گذاری و فعالیت‌های کار آفرین

۸- سیاست‌ها و اقدامات اجرایی و تعیین اهداف کمی سازمان امور اقتصادی و دارایی استان برای پیشبرد اهداف توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم

اولین و مهمترین رسالت سازمان امور اقتصادی و دارایی استان در این زمینه تهییه و انتشار گزارش‌های منظم سالانه در تمامی بخش‌های اقتصادی استان به ویژه در زمینه سرمایه‌گذاری و اشتغال با هدف شفافسازی نقاط قوت و ضعف و پیگیری برنامه‌ریزان محلی می‌باشد.

در برنامه پنجم توسعه برخی از مهمترین متغیرها جهت دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز توسعه در افق ۱۴۰۴ پیش‌بینی گردیده است که با توجه به ارتباط مستقیم و تنگاتنگ این متغیرها با اهداف اشتغال و سرمایه‌گذاری در سطوح ملی و استانی ضروریست در سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان این متغیرها نیز هدف‌گذاری گردند:

- تحقق رشد مستمر و پر شتاب اقتصادی در بخش‌های مختلف استان به میزان حداقل ۸ درصد نرخ رشد سالیانه تولید ناخالص داخلی سالیانه استان
- توسعه سرمایه‌گذاری استانی در سطح ۴۰ درصد تولید ناخالص داخلی استان از طریق جذب سرمایه‌های خارجی و ایجاد جاذبه‌های متنوع برای سرمایه‌گذاران
- هدف‌گذاری ارتقاء سهم بهره‌وری بخش‌های صنعت، کشاورزی و خدمات در رشد اقتصادی سالانه استان به یک سوم تا پایان برنامه پنجم توسعه برنامه‌ریزی و هدف‌گذاری جهت کاهش نرخ بیکاری در استان به ۷ درصد
- تلاش جهت بهره‌گیری از منابع صندوق توسعه ملی در پروژه‌های ملی در سطح استان با هدف توسعه سرمایه‌گذاری و کاهش نرخ بیکاری
- حمایت مالی، تشویق و توسعه شبکه‌ها، خوشها و زنجیره‌های تولیدی، ایجاد پیوند مناسب بین بنگاه‌های کوچک، متوسط، بزرگ (اعطاء کمک‌های هدفمند) و انجام حمایت‌های هدفمند برای تقویت توان فنی و مهندسی و بازاریابی در بنگاه‌های کوچک و متوسط و تلاش در جهت ایجاد مرکز اطلاع‌رسانی واحد و ایجاد بسترها لازم در راستای فراهم سازی ساز و کار تجارت الکترونیک برای آنها در فضای مجازی
- تقویت پنجره واحد سرمایه‌گذاری استان با اولویت بررسی بازخورد عملکردی به صورت منظم، با محوریت سازمان امور اقتصادی استان زنجان در جهت تسهیل فرایند امور برای سرمایه‌گذاران درون و برون مرزی
- ایجاد شورای گفتگوی بخش خصوصی و دولتی در سطح استان با محوریت سازمان امور اقتصادی و دارایی استان با حضور مسئولین استانی و صاحبان صنایع، کارآفرینان و... با هدف رفع موانع کسب و کار و اتخاذ تصمیمات مؤثر با ضمانت اجرایی در چارچوب قوانین و مقررات موجود و ارائه راهکارهای اجرایی مناسب جهت توسعه و بهبود روند سرمایه‌گذاری، کارآفرینی و اشتغال در سطح استان
- با توجه محدودیت منابع مالی سیستم بانکی و نیز اتخاذ سیاست‌های انقباضی در بخش پولی کشور طی سال‌های اخیر ضروریست سازمان امور اقتصادی استان جهت پاسخگویی به نیازهای رو به افزون مالی و اعتباری فعالین اقتصادی بخش خصوصی و صاحبان صنایع استانی، نسبت به آشناسازی آنان با نظام تأمین

مالی جدید و مترقبی از طریق برگزاری همایش‌ها، دعوت از صاحب نظران بازار سرمایه و مدیران شرکت‌های تأمین سرمایه اقدام نماید

- با توجه به رشد قابل توجه شرکت‌های دانش بنیان در طی سال‌های اخیر، سازمان امور اقتصادی استان با همکاری دیگر دستگاه‌های متولی در این زمینه می‌تواند به شناسایی ایده‌های نوین و قابل طرح اقتصادی در سطح استان اقدام و نسبت به ایجاد حلقه ارتباطی میان صاحبان این اندیشه‌های نوین اقتصادی و مؤسسات دانش بنیان مبادرت نماید تا بدین طریق گامی در جهت عملیاتی ساختن ایده‌های نوین در جهت جلب سرمایه‌گذاری و کاهش بیکاری در سطح استان برداشته شود.
- استان زنجان به جهت هم مرزی با استان کردستان می‌تواند با پی‌گیری و ایجاد مراکز ویژه اقتصادی و تجاری بخشی از حدود یک و نیم میلیونی گردشگری که سالانه از طریق استان زنجان با هدف مبادلات تجاری به استان کردستان و به ویژه شهرهای بانه و مریوان مسافت می‌کنند را جذب و از این طریق بر بخشی از مشکل بیکاری موجود در سطح استان فایق آید.
- با عنایت به مواد ۸۲ و ۸۳ قانون برنامه پنجم توسعه در خصوص تأمین مالی طرح‌های قابل توجیه اقتصادی از محل تسهیلات مالی خارجی، سازمان امور اقتصادی و دارایی استان می‌تواند در راستای اهداف ذکر شده از یک سو به شناسایی این قبیل طرح‌ها در سطح استان مبادرت نماید و از سوی دیگر نسبت به معرفی و توجیه آنها به سایر سطوح ذیصلاح کشوری اقدام نماید.
- با توجه به شکل‌گیری و فعالیت تالار منطقه‌ای سازمان بورس و اوراق بهادار در استان زنجان طی سال‌های اخیر، ضروریست اقدامات اجرایی و برنامه‌ریزی‌های لازم در خصوص شناسایی نقاط ضعف و تقویت نقاط قوت آن صورت پذیرد و در کنار آن زمینه‌های لازم جهت سرویس‌دهی مالی به طرح‌های اقتصادی جاری و در حال انجام از طریق ابزارهای نوین مالی همچون صکوک و ... انجام گیرد.
- مطابق آخرین گزارشات اقتصادی منتشر شده در استان زنجان بخش خدمات سهمی حدود ۳۰ درصد از کل ارزش افروزه تولید شده در استان را به خود اختصاص داده است این در حالی است که همین آمار در سطح ملی حدود ۶۰ درصد می‌باشد با عنایت به مزیت‌هایی همچون زود بازده بودن، سرمایه‌بری اندک، حجم بالای اشتغال، ورود و خروج آسان و کم هزینه به فعالیت‌های خدماتی ضروری است سازمان امور اقتصادی استان با همکاری دیگر دستگاه‌های مرتبط نسبت به اتخاذ سازوکاری در جهت تبدیل این چالش به فرصتی برای استان زنجان مبادرت نمایند.

۹- برنامه دستگاه برای سازماندهی و اجرای طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش عمومی، خصوصی و تعاونی

بررسی تعداد پروژه‌های استانی در دست اجرا بر حسب دستگاه اجرایی نشان می‌دهد که سازمان امور اقتصادی و دارایی استان زنجان دارای ۸ طرح از مجموع ۱۳۹۸ پروژه است. به عبارت دیگر سهم این دستگاه از پروژه‌های استانی معادل ۰.۵۲ درصد است. همچنین ۹۷ پروژه استانی در بخش واسطه‌گری‌های مالی تعریف شده است. و اداره کل امور مالیاتی استان زنجان نیز ۵ طرح استانی (۰.۳۲ درصد) را به خود اختصاص داده است. در ادامه به برخی برنامه‌ها و طرح‌های سازمان امور اقتصادی و دارایی و نیز اداره کل امور مالیاتی استان زنجان که زمینه‌های افزایش سرمایه‌گذاری و اشتغال را فراهم می‌آورند اشاره می‌شود:

جدول ۲۲. فهرست پروژه‌های مربوط به اداره کل امور مالیاتی استان زنجان در سال ۱۳۹۰

ردیف	عنوان پروژه	عنوان طرح	شهرستان	پیشرفت فیزیکی	پیشرفت تعهد امسال	سال شروع	سال پایان
1	پرداخت تملک زمین امور مالیاتی زنجان	تعمیرات اساسی و خرید تجهیزات اداری و انجام امور ساختمان‌های اداره کل امور مالیاتی استان	درسطح استان	0	0	90	90
2	تعمیر ساختمان و خرید تجهیزات اداری امور مالیاتی ابهر	تعمیرات اساسی و خرید تجهیزات اداری و انجام امور ساختمان‌های اداره کل امور مالیاتی استان	ابهر	0	40	90	90
3	تعمیر ساختمان و خرید تجهیزات اداری امور مالیاتی خدابنده	تعمیرات اساسی و خرید تجهیزات اداری و انجام امور ساختمان‌های اداره کل امور مالیاتی استان	خدابنده	0	0	90	90
4	تعمیرات اساسی و خرید تجهیزات امور مالیاتی استان زنجان	تعمیرات اساسی و خرید تجهیزات اداری و انجام امور ساختمان‌های اداره کل امور مالیاتی استان	درسطح استان	0	0	90	90
5	توسعه ساختمان اداره کل امور مالیاتی استان زنجان	تعمیرات اساسی و خرید تجهیزات اداری و انجام امور ساختمان‌های اداره کل امور مالیاتی استان	درسطح استان	0	0	90	90
6	خرید رایانه و تجهیزات جانبی امور مالیاتی	خرید رایانه و تجهیزات جانبی اداره کل امور مالیاتی استان زنجان	درسطح استان	0	0	90	90
7	نصب سیستم سرمایشی و گرمایشی ساختمان امور مالیاتی استان	مطالعه امکان‌سنجی و نصب سیستم سرمایشی ساختمان امور مالیاتی استان زنجان	زنجان	0	0	89	91

فهرست پروژه‌های مربوط به سازمان امور اقتصادی و دارایی استان زنجان در سال ۱۳۹۰

۸	خرید رایانه و تجهیزات جانبی امور اقتصادی و دارایی	خرید رایانه و تجهیزات جانبی امور اقتصادی و دارایی و دارایی استان زنجان	درسطح استان	0	45	90	90
۹	تعمیر ساختمان و خرید تجهیزات اداری امور اقتصادی و دارایی	تعمیر ساختمان و خرید تجهیزات اداری سازمان امور اقتصادی و دارایی استان	درسطح استان	0	40	90	90

مأخذ: سامانه نظارت همگانی بر طرح‌ها و بروزهای عمرانی کشور، وزارت کشور

۱۰- برآورد سرمایه‌گذاری مورد نیاز برای تحقق اهداف کمی دستگاه به تفکیک بخش‌های عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم برای فعالیت‌های تحت پوشش دستگاه

۱- پیش‌بینی سرمایه‌گذاری به تفکیک فعالیت‌های اقتصادی طی برنامه پنجم

در این بخش به علت فقدان آمارهای لازم جهت برآورد میزان سرمایه‌گذاری در سازمان امور اقتصادی و دارایی در دوران برنامه پنجم، از جدول استاندارد فعالیت‌های پانزده‌گانه اقتصادی استفاده شده است. به این ترتیب که مجموع سرمایه‌گذاری‌های برآورد شده برای تمامی رشته‌های فعالیتی اقتصادی را به عنوان تقریبی از کل سرمایه‌گذاری‌های بخش اقتصاد در نظر گرفته‌ایم.

به منظور تخمین سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم به سه شیوه عمل شد. ابتدا با استفاده از جدول داده ستانده سرمایه‌گذاری مورد نیاز برای هر فرصت شغلی جدید در استان به تفکیک فعالیت‌های اقتصادی محاسبه گردید و در مشاغل جدید مورد نیاز استان به تفکیک فعالیت‌ها ضرب شد. و به این ترتیب سرمایه‌گذاری استان محاسبه گردید ولی نتایج دچار کم برآورده بود و میزان آن با تولید ناخالص داخلی استان تطابق نداشت. در روش دوم از نسبت افزایش سرمایه به افزایش محصول (ICOR) استفاده گردید. نتایج این روش بهتر از روش اول بود و به نظر می‌رسید با سهم سرمایه‌گذاری در تولید ناخالص داخلی تطابق دارد. در روش سوم از نسبت سرمایه‌گذاری به تولید در بخش‌های مختلف در جدول داده ستانده استانی استفاده شد. در نهایت نتایج روش دوم مبنای تنظیم سند قرار گرفت چرا که هم با معیار سهم سرمایه‌گذاری در تولید ناخالص داخلی تطابق داشت و هم سهم بخش‌های مختلف از سرمایه‌گذاری استان منطقی بود.

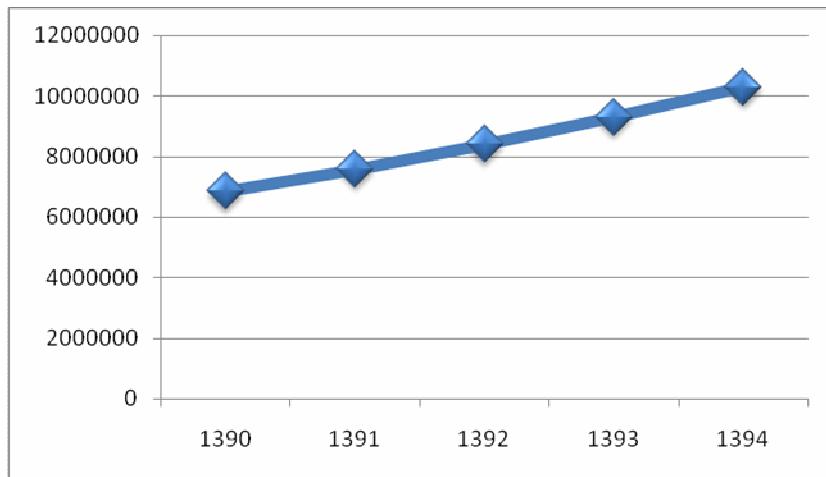
پیش‌بینی می‌شود در دوره برنامه پنجم توسعه سرمایه‌گذاری در استان زنجان از 6856615 میلیون ریال در سال ۱۳۹۰ به 10285627 میلیون ریال در سال ۱۳۹۴ ارتقا یابد. در این دوره سرمایه‌گذاری در استان زنجان صورت گیرد. در واقع لازمه رشد ۸.۲ درصدی تحقق آن است که در این دوره مجموعاً 42405382 میلیون ریال سرمایه‌گذاری در استان انجام شود و در صورتی که تلاش لازم برای تحقق این میزان سرمایه‌گذاری صورت نپذیرد بیکاری در استان بش از ۷ درصد خواهد شد.

در فاصله سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ سهم بخش صنعت از سرمایه‌گذاری بیش از سایر بخش‌ها و بالغ بر 10337606 میلیون ریال است و ۲۴.۴ درصد از سرمایه‌گذاری استان به این بخش اختصاص خواهد یافت. واسطه‌گری مالی و عمده‌فروشی، خردمندی، تعمیر وسایل نقلیه موتوری و کالاهای شخصی و خانگی به ترتیب با سهم‌هایی معادل ۱۷.۹ و ۱۳.۱ درصد در رتبه‌های بعدی سرمایه‌گذاری استان زنجان قرار می‌گیرند.

پیش‌بینی می‌شود کمترین سرمایه‌گذاری در شیلات انجام گیرد، به طوری که اعداد برآورده نشان می‌دهد که این بخش در دوره برنامه پنجم در مجموع ۱۳۷۰۳ میلیون ریال سرمایه را جذب می‌کند. هتل و رستوران و

مستغلات، اجاره و فعالیت‌های کار و کسب از دیگر بخش‌هایی هستند که طبق پیش‌بینی‌های صورت گرفته کمترین سرمایه‌گذاری در آنها انجام می‌پذیرد. بر طبق این جدول، به میزان 42405382 میلیون ریال، در انتهای برنامه پنجم در تمامی بخش‌های اقتصادی استان سرمایه‌گذاری صورت خواهد گرفت. نمودار زیر نیز گویای آن است که سرمایه‌گذاری صورت گرفته در تمامی بخش‌های اقتصادی، طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۹۴، میزان سرمایه‌گذاری روندی سعودی خواهد داشت.

نمودار ۷. پیش‌بینی سرمایه‌گذاری در مجموع بخش‌های اقتصادی طی سال‌های ۹۴-۱۳۹۰ / میلیون ریال

جدول ۲۳. پیش‌بینی سرمایه‌گذاری بر حسب فعالیت‌های عمده اقتصادی در دوران برنامه پنجم توسعه به قیمت ثابت سال ۱۳۸۶ (میلیون ریال)

جمع برنامه پنجم	دوران برنامه پنجم ^۱					شرح
	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	
4428514	1026638	950770	880504	815433	755170	کشاورزی، شکار و جنگلداری
13703	3023	2875	2734	2599	2472	شیلات
2054164	496913	449574	406745	367997	332935	استخراج معدن
10337606	2609087	2304849	2036085	1798661	1588924	صنعت- ساخت
1433987	332490	307894	285109	264010	244484	تأمین برق، گاز و آب
921732	238277	207613	180895	157615	137331	ساختمان
5573552	1330906	1212780	1105139	1007055	917671	عمده‌فروشی، خرد-فروشی، ...
106611	22809	22040	21295	20580	19887	هتل و رستوران
3409780	801143	736550	677161	622561	572365	حمل و نقل و ابزارهای و ارتباطات
7572483	1883925	1677883	1494372	1330932	1185371	واسطه‌گری‌های مالی
233423	52093	49235	46536	43986	41572	مستغلات، اجاره و فعالیت‌های کار و کسب
1001343	221547	210358	199731	189642	180065	اداره امور عمومی، ...
2754190	654191	597868	546402	499359	456369	آموزش
1757899	418656	382057	348656	318174	290357	بهداشت و مددکاری اجتماعی
806396	193928	176026	159776	145026	131640	سایر خدمات
42405382	10285627	9288371	8391141	7583629	6856615	جمع

مأخذ: محاسبات مشاور استانی

۲-۱۰- سهم سرمایه‌گذاری بخش تعاون، عمومی و خصوصی

جهت برآورد سهم هر یک از بخش‌های عمومی، خصوصی و تعاوینی از سرمایه‌گذاری بدین صورت عمل شده است: در استناد بالادست ملی سهم بخش تعاون از اقتصاد کشور ۲۵ درصد هدف‌گذاری شده است. منتها دستیابی به این هدف تا انتهای برنامه پنجم میسر نیست مگر اینکه در سال‌های آتی هر تولید و سرمایه‌گذاری جدیدی که در کشور انجام می‌شود به نام تعاوینی انجام پذیرد که این در عمل نه شدنی است و نه مطلوب.

در حال حاضر نیز اطلاع دقیقی از سهم بخش تعاون در اقتصاد استان و کشور وجود ندارد. با این حال، برآوردهای غیر مستقیمی که از این سهم به عمل آمده نشان می‌دهد که در دوره ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸ سهم این بخش به طور متوسط ۵.۹ درصد از سرمایه‌گذاری استان بوده است. لذا دستیابی به سهم ۲۵ درصدی دور از واقع است. از سوی دیگر با توجه به امتیازات و معافیت‌های مالیاتی که در سال‌های اخیر برای تعاوینی‌ها در نظر گرفته شده است انتظار می‌رود سهم این بخش در دوره برنامه پنجم افزایش یابد. با این ملاحظات و با توجه به سهم رو به رشد بخش تعاوینی در اقتصاد استان در این سند سهم ۱۵ درصد برای بخش تعاون در سال ۱۳۹۴ هدف‌گذاری شده است.

با توجه به اینکه بودجه‌های عمرانی استان که منشاً سرمایه‌گذاری بخش دولتی در زیربنای سخت‌افزاری و نرم‌افزاری استان است بسیار محدود بوده و سهم کمی از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای را به خود اختصاص داده است پیش‌بینی شده است سهم این بخش از سرمایه‌گذاری‌های استان از ۶.۴ درصد در سال ۱۳۸۹ به ۱۴ درصد در سال ۱۳۹۴ بررسد.

به این ترتیب سهم بخش خصوصی از اقتصاد استان کاهش می‌یابد. منتها این به معنای کاهش ارقام سرمایه‌گذاری در بخش خصوصی نیست. علاوه بر این، رشد بخش تعاوینی نیز به معنای توسعه بخش غیردولتی و همسو با رشد بخش خصوصی است.

با ملاحظات فوق سهم بخش‌های خصوصی، تعاوینی و عمومی از سرمایه‌گذاری‌ها جدید تعیین شده است.

جدول ۲۴. سهم سرمایه‌گذاری بخش تعاون، عمومی و خصوصی (درصد)

متوسط سهم در دوران برنامه	دوران برنامه پنجم توسعه						عنوان
	1394	1393	1392	1391	1390	1389	
12.8	15	13.8	12.7	11.7	10.8	10	سرمایه‌گذاری بخش تعاون
10.52	14	12	10.3	8.8	7.5	6.4	سرمایه‌گذاری بخش عمومی
76.68	71	74.2	77	79.5	81.7	83.6	سرمایه‌گذاری بخش خصوصی

مأخذ: محاسبات مشاور استانی

با توجه به برآوردهای انجام گرفته متوسط سهم هر یک از بخش‌های تعاون، عمومی و خصوصی در دوره برنامه پنجم توسعه به ترتیب ۱۲.۸، ۱۰.۵۲ و ۷۶.۶۸ درصد خواهد بود. بدین ترتیب پیش‌بینی می‌شود سهم بخش تعاون و بخش عمومی افزایش یابد و سهم بخش خصوصی تعديل گردد.

۳-۱۰- سرمایه‌گذاری مورد نیاز در برنامه پنجم استان به تفکیک گروه‌های عمدۀ فعالیت و بخش مجری

با توجه به ارزیابی‌های کارشناسی، سرمایه‌گذاری مورد نیاز به تفکیک گروه‌های عمدۀ فعالیت و به تفکیک بخش‌ها به شرح ذیل برآورده است.

جدول ۲۵. سرمایه‌گذاری مورد نیاز در برنامه پنجم استان به تفکیک گروه‌های عمدۀ فعالیت و بخش مجری به قیمت ثابت سال ۱۳۸۶ (میلیارد ریال)

توزیع سرمایه‌گذاری			کل سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم	گروه‌های عمدۀ فعالیت
خصوصی	عمومی	تعاونی		
3144.2	398.6	885.7	۴۴۲۸.۵	کشاورزی، شکار و جنگلداری
9.7	0.5	3.4	۱۳.۷	شیلات
1663.9	184.9	205.4	۲۰۵۴.۲	استخراج معدن
7753.2	1033.8	1550.6	۱۰۳۳۷.۶	صنعت- ساخت
286.8	1003.8	143.4	۱۴۳۴.۰	تأمین برق، گاز و آب
645.2	46.1	230.4	۹۲۱.۷	ساختمان
5099.8	83.6	390.1	۵۵۷۳.۶	عمده‌فروشی، خردۀ فروشی، ...
85.3	5.3	16.0	۱۰۶.۶	هتل و رستوران
2898.3	170.5	341.0	۳۴۰۹.۸	حمل و نقل و انبارداری و ارتباطات
6360.9	302.9	908.7	۷۵۷۲.۵	واسطه‌گری‌های مالی
217.1	4.7	11.7	۲۲۳.۴	مستغلات، اجاره و فعالیت‌های کار و کسب
180.2	801.1	20.0	۱۰۰۱.۳	اداره امور عمومی، دفاع و تأمین اجتماعی اجباری
2093.2	247.9	413.1	۲۷۵۴.۲	آموزش
1406.3	140.6	210.9	۱۷۵۷.۹	بهداشت و مددکاری اجتماعی
669.3	40.3	96.8	۸۰۶.۴	سایر فعالیت‌های خدمات عمومی، ...
32513.5	4464.5	5427.4	۴۲۴۰۵.۴	جمع

مأخذ: محاسبات مشاور استانی

۱۱- تأمین منابع مالی برای سرمایه‌گذاری‌های بخش عمومی، خصوصی و تعویقی در دوران برنامه پنجم

مدیریت تأمین مالی و سرمایه در گردن، از مهمترین بخش‌های مدیریت در سازمان تولیدی بخش‌های عمومی، خصوصی و تعویقی می‌باشد که نقش بسیار مهمی را در آینده بنگاه‌های اقتصادی ایفا می‌کند. توانایی واحدهای اقتصادی در مشخص کردن منابع مالی بالقوه، اعم از داخلی یا خارجی برای تهیه سرمایه به منظور سرمایه‌گذاری و تهیه برنامه‌های مالی مناسب، از عوامل اصلیبقاء و توسعه می‌گیرد تولیدی محسوب می‌شود. با این حال در اقتصاد ایران که سیستم مالی متکی به بانک است و عمدۀ منابع مالی می‌گیرد تولیدی از طریق سیستم بانکی تأمین مالی می‌شود، تأمین مالی غیربانکی از اهمیت مضاعفی برخوردار است این در حالی است که بسیاری از واحدهای اقتصادی در حال حاضر به سیستم بانکی بدهکار و بعض‌اً دارای معوقاتی هستند و تا تسویه کامل اقساط وام‌های خود قادر به تأمین مالی مجدد از سیستم بانکی نمی‌باشند. علاوه بر آن فضای دیوان سalarانه و پر پیچ و خم قوانین و مقررات و مراحل اجرایی آغاز یک فعالیت اقتصادی در کشور، باعث شده است تا به رغم اهتمام متولیان اقتصاد کلان در حمایت از می‌گیردی اقتصادی به طرق مختلف، از جمله افزایش تسهیلات بانکی و کاهش نرخ‌های بهره، کمک‌های صورت گرفته، به جای ارتقاء تولید، از طریق نشت در مسیرهای غیر تولیدی، به رشد تقاضا و افزایش سطح عمومی قیمت‌ها منجر گردد. در واقع در رابطه مقداری پول، نقدینگی تزریق شده به جامعه، به جای افزایش تولید، به افزایش قیمت‌ها منجر شده و به رغم افزایش شدید حجم نقدینگی، بخش مولد کشور همواره از کمبود نقدینگی گلایه‌مند است. پر واضح است که مشکل بخش‌های تولیدی، به عدم توانایی لازم در جذب نقدینگی و عدم وجود تحرک کافی و کارای سرمایه در این بخش برمی‌گردد. به بیان دیگر به نظر می‌رسد که در شرایط کنونی، اقتصاد ایران با مشکل کمبود نقدینگی مواجه نباشد، بلکه از یک سو بدليل عدم توازن در توزیع نقدینگی و سوق یافتن نقدینگی از سمت بخش‌های تولیدی به سمت بخش‌های غیر مولد و غیررسمی با سودآوری بالاتر و ریسک پایین‌تر و از سوی دیگر وجود سکون نقدینگی به ویژه در بخش‌های تولیدی، خود را به صورت کمبود نقدینگی نشان می‌دهد.

به عنوان یک قاعده کلی فرایند برنامه‌ریزی تأمین مالی واحدهای اقتصادی اعم از عمومی، خصوصی و تعویقی تابع دو دسته عوامل خارجی و داخلی می‌باشد. که عوامل خارجی ناظر بر شرایط اقتصادی و فضای کسب وکار حاکم بر محیط اقتصادی می‌باشد و عوامل داخلی به متغیرهایی همچون سطح نقدینگی، میزان موجودی‌ها، نوع موجودی‌ها و ماهیت و نوع دارایی‌های ثابت بستگی دارد. مدیریت یک واحد اقتصادی در راستای تعیین منابع مالی مناسب باید هزینه منابع متعدد تأمین مالی را مشخص و آثاری را که این منابع مالی بر بازده، ریسک عملیاتی و همچنین آینده واحد دارند را تعیین کند. مقصود از منابع مالی مناسب اجرای برنامه‌هایی است که بتوان به واسطه آنها ثروت

سهامداران یا اشخاص ذی نفع را به حداکثر رساند و در این راستا آنچه مسئله را مشخص تر می‌کند وجود انواع و اقسام روش‌های تأمین مالی با آثار مترتب ناشی از آن است که پیش روی هر بنگاه قرار دارد.

بی‌شک یافتن راههای جدید برای کسب نقدینگی و تأمین منابع مالی کافی برای گردش امور، ادامه و گسترش کارها، چند سالی است که به یکی از دل مشغولی‌های همیشگی مدیران می‌گیردی اقتصادی به ویژه واحدهای بزرگ دولتی تبدیل شده است. تا چند سال پیش که سیاست‌های انقباضی بانک‌ها شروع نشده بود، مؤسسات اقتصادی با استفاده از تسهیلات بانکی می‌توانستند مشکلات خود را تا حد زیادی حل کنند. اما از هنگامی که سیاست‌های انقباضی در زمینه اعطای تسهیلات آغاز شده و روز به روز هم شدت یافته، وضع دگرگون شده است.

بنابراین در چنین شرایطی ارائه راهکارهای مناسب به منظور تأمین کمبود نقدینگی می‌گیردی اقتصادی بیش از پیش حائز اهمیت خواهد بود. به همین منظور در ذیل به برخی موارد تأمین نقدینگی در کوتاه مدت و بلندمدت که می‌تواند مورد وثوق بخش‌های خصوصی، تعاونی و دولتی قرار گیرد و در عین حال به عنوان نقشه راهی برای سازمان امور اقتصادی استان زنجان قرار گیرد مورد اشاره واقع می‌گردد.

- همانگونه که اشاره شد سوء مدیریت در حوزه کلان و مدیریت مالی در کنار رکود و فضای نامناسب کسب و کار یکی از اصلی‌ترین معضلات بنگاه‌های اقتصادی در بخش‌های دولتی ، تعاونی و خصوصی در سطح کشور و استان زنجان به طور اخص طی سال‌های اخیر بوده است که خود را در کاهش جذب، اخراج نیروی کار، افزایش معوقات بانکی، ورشکستگی، تعطیلی و غیره پدیدار ساخته است. در کنار این عوامل مدیریت ناصحیح بالاخص در حوزه مالی منجر به حبس نقدینگی درون بنگاهی در واحدهای اقتصادی شده است که این موضوع عموماً خود را در حجم بالای موجودی انبار، حجم بالای مطالبات، حجم بالای بدھی به اشخاص حقیقی و حقوقی، مخدوش بودن عملکرد مالی در نزد شرکای تجاری و غیره نشان می‌دهد. سازمان اقتصاد و دارایی استان در این زمینه می‌تواند در به روز ساختن دانش مالی مدیران واحدهای اقتصادی از طریق آموزش‌های ادواری، تشکیل کارگاه‌های آموزشی، ارایه مشاوره‌های فنی، ارایه مشاوره‌های بازاریابی و غیره کمک نماید.

- همانگونه که در قبل اشاره گردید به دلایل؛ محدودیت منابع سیستم بانکی، اتخاذ سیاست انقباضی در زمینه اعتباردهی بانک‌ها، وجود بوروکراسی پیچیده اداری و قوانین و مقررات و مراحل اجرایی در اخذ اعتبار، یکی از بهترین و در عین حال کوتاه‌ترین طرق دسترسی به منابع تأمین مالی واحدهای خصوصی، تعاونی و دولتی، استفاده از ظرفیت‌های رو به توسعه بازار سرمایه کشور می‌باشد. بورس اوراق بهادار و فرابورس و در کنار آنها شرکت‌های تأمین سرمایه، اهرم‌هایی هستند که می‌توانند مورد بهره‌برداری قرار گیرند اما به جهت عدم آگاهی مدیران واحدهای اقتصادی از این ظرفیت‌ها تاکنون در مجموعه بنگاه‌های اقتصادی استان زنجان استفاده نگردیده است. در این حوزه

رسالتی که سازمان امور اقتصادی استان می‌تواند به خوبی از عهده آن فایق آید این است که با تشکیل کارگاه‌ها و همایش‌هایی با حضور مدیران بنگاه‌های سطح استان و فعالان بازار سرمایه، زمینه آشنایی با سایر ابزارهای تأمین مالی را برای واحدهای اقتصادی استان فراهم آورد.

۱۱- پیش‌بینی نحوه تأمین مالی سرمایه‌گذاری‌ها در دوره برنامه پنجم به تفکیک بخش‌های عمومی، خصوصی و تعاونی

پیش‌بینی می‌شود در برنامه پنجم باز هم سیستم بانکی نقش محوری را در تأمین مالی سرمایه‌گذاری‌ها داشته باشد و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و تأمین مالی از خارج همچنان نقش کمتری در نظام تأمین مالی استان داشته باشند. همچنین انتظار می‌رود با توجه به تأکید سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی سهم بخش تعاون در سرمایه‌گذاری‌ها افزایش یابد. نحوه تأمین مالی سرمایه‌گذاری‌ها در دوران برنامه پنجم در جدول ذیل آمده است.

جدول ۲۶. نحوه تأمین مالی سرمایه‌گذاری‌ها در دوران برنامه پنجم توسعه (میلیارد ریال)

بخش	دولت (طرح‌های ملی)	بودجه عمومی دولت (طرح‌های استانی)	تسهیلات بانکی	تأمین مالی از خارج	سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی	منابع داخلی شرکت‌ها	سایر منابع	جمع
دستگاه یا سازمان دولتی	۲۳۳۲.۳	۲۱۳۲.۲	---	---	---	---	---	۴۴۶۴.۵
بخش خصوصی	---	---	---	۱۶۲۵.۷	۴۸۷۷	۱۲۳۵۵.۱	---	۳۲۵۱۳.۵
بخش تعاونی	---	---	---	۲۷۱.۴	۸۱۴.۱	۱۶۲۸.۲	۲۷۱.۴	۵۴۲۷.۴
جمع	۲۳۳۲.۳	۲۱۳۲.۲	---	۱۸۹۷	۵۶۹۱.۱	۱۳۹۸۲.۳	۲۷۱.۴	۴۲۴۰۵.۴

مأخذ: محاسبات مشاور استانی

نکته مهمی که در تأمین مالی سرمایه‌گذاری‌ها باید به آن توجه داشت این است که محرک یک سرمایه‌گذاری می‌تواند دولت، بخش عمومی غیر دولتی، بخش خصوصی یا بخش تعاونی باشد ولی منبع تأمین مالی بسیاری از آنها می‌تواند منابع غیردولتی باشد. تosl به ابزارهای جدید تأمین مالی و توجه به مفهوم «تولید خصوصی کالای عمومی» می‌تواند در رفع محدودیت‌های مالی بخش عمومی و انگیزه بخشی به بخش خصوصی و تعاونی مؤثر افتاد.

۱۲- تعهدات دستگاه برای تسهیل ایجاد اشتغال و توسعه سرمایه‌گذاری در بخش‌های خصوصی و تعاونی (با توجه به وظیفه هر دستگاه)

در این بند به پاره‌ای از تعهدات دستگاه برای تسهیل ایجاد اشتغال و توسعه سرمایه‌گذاری می‌پردازیم:

- بهبود محیط کسب و کار و فضای سرمایه‌گذاری در استان

- تهییه نقشه جامع سرمایه‌گذاری در استان زنجان

- اولویت اعطای تسهیلات بانکی و مشوق‌های غیر مالی استان به سرمایه‌گذاری واحدهای کوچک مقیاس و مکمل زنجیره‌های تولید (صنایع فلزات اساسی، تبدیلی و غذایی، دارویی و بهداشتی، پتروشیمی و صنایع شیمیایی، قطعه‌سازی، تولید ماشین‌آلات مولد و انتقال برق، ادوات کشاورزی، صنایع الکترونیک)
- اولویت ایجاد و گسترش زیرساخت‌های استانی برای بارانداز و بازنمایی کالاهای خدمتی با عملکرد

منطقه‌ای

- حمایت از ایجاد و گسترش صنایع معدنی و ساختمانی با رویکرد تولید صنعتی
- تخصیص منابع اعتباری بودجه استانی با اولویت سیاست‌های برنامه استراتژیک استان
- حمایت از استقرار صنایع مادر در صنایع شیمیایی و پتروشیمی، متالوژی و ذوب فلزات و صنایع تبدیلی و تکمیلی
- حمایت از ایجاد و گسترش خدمات برتر پشتیبان تولید در زمینه خدمات گردشگری، امور مشاوران، پیمانکاران، مدیریت مالی و سرمایه با اولویت بهره‌گیری از خدمات بومی در استان
- حمایت از سرمایه‌گذاری با ارزش افزوده بالا (مؤسسات دانش بنیان، فناوری اطلاعات و ارتباطات و ...)
- ایجاد زمینه‌های اشتغال، فعالیت و سرمایه‌گذاری توسط بخش عمومی، تعاونی و خصوصی استان برای نگهداری و جذب نیروهای نخبه، ماهر و متخصص بومی و غیربومی
- اولویت حمایت از فعالیت صنعتی و معدنی مزیت‌دار استان جهت تغییر الگوی تولید و فناوری با رویکرد اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها و افزایش بهره‌وری
- حمایت از توسعه خوش‌های روی، نساجی و صنایع غذایی، برق و الکترونیک و صنایع دستی
- اولویت تخصیص منابع سرمایه‌گذاری جهت استقرار روش‌های نوین تولید در بخش کشاورزی استان
- محوریت حمایت از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی خارجی در توسعه استان
- حمایت از طرح‌ها و ایده‌های منجر به جذب سرمایه‌گذاری نهادهای بین‌المللی
- اعطای مشوق‌های ویژه استانی برای جذب و استقرار سرمایه‌های خارجی با قابلیت تولید کالا و خدمات قابل صدور
- تشکیل شرکت‌های سرمایه‌گذاری و مؤسسات تولیدی از طریق جذب پساندازهای خرد در راستای بسط و گسترش اعتماد عمومی